

**RAPPORT
WERKBAAR WERK
BIJ ZELFSTANDIGE
ONDERNEMERS
ZONDER PERSONEEL
2023**

ANALYSE OP BASIS
VAN DE VLAAMSE
WERKBAARHEIDSMONITOR
2007-2023

**WERKBAAR
WERK!**

Vlaanderen
verbeelding werkt

Dit onderzoek kreeg de financiële
steun van de Vlaamse minister
bevoegd voor Werk

Rapport van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen/Stichting Innovatie & Arbeid,
Wetstraat 34-36, 1040 Brussel - W www.serv.be/stichting – T +32 2 209 01 11 – E info@serv.be

Bij gebruik van gegevens en informatie uit dit rapport wordt een correcte bronvermelding op prijs
gesteld.

Publicatiedatum juni 2025

Contactpersonen	Ria Bourdeaud'hui	rbourdeaudhui@serv.be
	Miet Lamberts	mlamberts@serv.be
	Stefanie Notebaert	snotebaert@serv.be
	Stephan Vanderhaeghe	svanderhaeghe@serv.be

Inhoud

Samenvatting	5
Inleiding	9
Rapport	11
1. Zzp'er in beeld	11
2. Achtergrond en methodologie van de werkbaarheidsmonitor in een notendop	12
3. De werkbaarheidsgraad bij zzp'ers	13
4. Werkbaarheidsknelpunten bij zzp'ers	15
4.1 Werkstress en burn-out	15
4.2 Motivatie	17
4.3 Leermogelijkheden	18
4.4 Werk-privébalans	20
5. Determinanten van werkbaarheidsknelpunten bij zzp'ers	22
5.1 Werkdruk	22
5.2 Emotionele belasting	24
5.3 Taakvariatie	25
5.4 Arbeidsomstandigheden	26
6. Risicoprofiel voor zzp'ers	28
6.1 Risicoprofiel zzp'ers voor werkstress	29
6.2 Risicoprofiel zzp'ers voor werk-privébalans	30
7. De werkbaarheidssituatie van een aantal specifieke groepen	31
7.1 Vrouwelijke en mannelijke zzp'ers	31
7.2 De werkbaarheidssituatie naar leeftijd	32
7.3 De werkbaarheidssituatie naar anciënniteit	33

8.	Een blik op zzp'ers met een vrij beroep en uit de intellectuele diensten	34
8.1	Zzp'ers met een vrij beroep	35
8.2	Zzp'ers in de intellectuele diensten	36
9.	Aanvullende informatie over de arbeidssituatie van zzp'ers	37
9.1	Tevredenheid	37
9.2	Werkorganisatie	41
9.3	Competentieportfolio	45
9.4	Grensoverschrijdend gedrag	48
9.5	Kijk op de toekomst	49
	Referentielijst	51
	Lijst met figuren en tabellen	52
	Bijlage 1: aandeel zzp in de deelgroepen	55

Samenvatting

De analyse van de zelfstandige ondernemers zonder personeel (zzp'ers) laat de lezer kennismaken met hun specifieke werkbaarheidssituatie. In deze samenvatting geven we de voornaamste (werkbaarheids-)cijfers en maken we een vergelijking met de zelfstandige ondernemers met personeel (zmp'ers). Ook een aantal andere kenmerken van de arbeidssituatie komen aan bod. We sluiten af met een aantal aandachtspunten ter inspiratie voor een specifiek beleid voor zzp'ers.

In 2023 heeft 57,1% van de zelfstandige ondernemers zonder personeel werk zonder werkbaarheidsknelpunten. Met bijna zes op de tien ligt dit aandeel meer dan 10 procentpunt hoger dan bij de zmp'ers. Vooral in de periode 2019-2023 zien we een bij de zzp'ers een gevoelige toename van het aandeel met werkbaar werk.

Een blik op de onderliggende werkbaarheidsindicatoren geeft een duidelijk zicht op het voorkomen van knelpunten in de werksituatie van zzp'ers in 2023:

- 34,0% wordt geconfronteerd met werkstressklachten, bij 12,4% is er sprake van een burn-outsymptomen;
- 8,6% kampt met motivatieproblemen, bij 3,3% gaat het om ernstige demotivatie;
- 3,1% heeft onvoldoende leermogelijkheden in de job, bij 0,9% is er een ernstig leerdeficit;
- 24,4% signaleert problemen in de werk-privécombinatie, bij 7,6% gaat het om een acuut werk-privéconflict.

In vergelijking met de kengetallen voor zmp'ers laten zzp'ers betere scores zien voor drie van de vier werkbaarheidsknelpunten: werkstressklachten/burn-outsymptomen, motivatieproblemen en (acuut) werk-privéconflict. Op het vlak van leermogelijkheden zien we geen verschil met de zmp'ers.

De opgemaakte risicoprofielen voor zzp'ers leren ons dat een hoge werkdruk een belangrijke determinant vormt van werkstressklachten en problemen in de werk-privécombinatie. In 2023 wordt 35,2% van de zzp'ers met een hoge werkdruk geconfronteerd: de substantiële toename sinds 2013 (30,8%) wordt bevestigd.

Het aantal gewerkte uren en de emotionele belasting spelen een rol voor problemen in de werk-privécombinatie en in mindere mate voor werkstressklachten. 37,4% van de zzp'ers werkt in 2023 gemiddeld meer dan 50 uur per week, 26,2% heeft emotioneel belastend werk.

17,9% van de zzp'ers rapporteert fysiek belastende arbeidsomstandigheden en 6,6% heeft routinematig werk. Ook deze risicofactoren bepalen - zij het minder uitgesproken - de werkbaarheid. Voor beide indicatoren zien we een gunstige evolutie. Het aandeel zzp'ers met routinematig werk is in de periode 2007-2023 gedaald van 9,1% naar 6,6%. Voor fysieke belasting zien we een daling sinds 2019. Toen was er bij meer dan een op de vijf sprake van fysiek belastende arbeidsomstandigheden.

Er zijn binnen de groep van de zzp'ers weinig verschillen tussen mannen en vrouwen, naar leeftijd en naar anciënniteit. We konden enkel vaststellen dat

- het aandeel met werkbaar werk (zonder werkbaarheidsknelpunten) ligt aanzienlijk lager bij de jongste zzp'ers, zij hebben ook het hoogst aandeel met burn-outsymptomen.
- problemen met leermogelijkheden vaker voorkomen bij de vrouwen en de zzp'ers met meer dan 5 jaar anciënniteit;
- de situatie op het vlak van werkdruk niet verschilt naar gender maar wel naar anciënniteit en leeftijd. Starters en -50+ers ervaren minder hoge werkdruk dan de jongere collega zzp'ers of deze met meer anciënniteit;
- de emotionele belasting ligt hoger bij de vrouwelijke zzp'ers dan bij de mannen, dit is ook zo voor de min 50-jarigen ten aanzien van hun oudere collega's;
- het werk van vrouwelijke zzp'ers is vaker routinematig (9,9% versus 4,2%);
- het werk van mannelijke zzp'ers is dan weer vaker fysiek belastende arbeidsomstandigheden (20,8% versus 14,2%), dit is ook zo voor zzp'ers met meer anciënniteit (19,5% versus 13,9%).

Ongeveer de helft van de zzp'ers heeft een vrij beroep of werkt in de sector van de intellectuele diensten. Sinds 2007 is het aandeel van de intellectuele diensten bij de zzp'ers verdrievoudigd, van 9,4% naar 28,1%.

- Zzp'ers uit de intellectuele diensten hebben werkbaarheidsgraad van 65,3%, bij zzp'ers met een vrij beroep bedraagt deze 53,3%.
- Voor beide sectoren vormen werkstressklachten en problemen in de werk-privécombinatie de belangrijkste werkbaarheidsknelpunten, hoge

werkdruk en emotionele belasting de voornaamste werkbaarheidsrisico's.

De werkbaarheidsmonitor brengt niet alleen de werkbaarheidsgraad en -indicatoren in kaart, maar peilt ook naar andere aspecten van de arbeidssituatie en de werkbeleving. We zetten een aantal opvallende vaststellingen voor zzp'ers op een rijtje:

- Drie kwart is tevreden met de keuze voor het zelfstandig ondernemerschap, dit is meer dan in 2007.
- Negen op tien is tevreden over de klantencontacten.
- Slechts 20,8% is tevreden over de sociale bescherming (een verbetering ten aanzien van 2007), 22,5% over de contacten met de overheidsadministratie.
- Minder dan de helft van de zzp'ers is tevreden over de mogelijkheid tot financiering, bij de zmp'ers ligt dit aandeel merkkelijk hoger.
- Het aandeel zzp'ers dat tevreden is over inkomen en/of financieel economische toestand is toegenomen in de periode 2007-2023, maar het aandeel blijft ook in 2023 nog onder dat van de zmp'ers.
- 54,4% van de zzp'ers volgde in het afgelopen jaar een bijscholing, dit is opvallend meer dan in 2007. Toen lag dit aandeel op 40,3%.
- Vier op tien zzp'ers heeft een diploma hoger onderwijs lange type, in 2007 was dit minder dan drie op tien.
- 13,3% van de zzp'ers is het slachtoffer van intimidatie of bedreiging. 1,8% van lichamelijk geweld, 4,2% van ongewenst seksueel gedrag en 3,4% van pestgedrag.
- 71,2% van de zzp'ers van 40 jaar of ouder vindt doorwerken tot het pensioen een haalbare kaart. 26% ziet dat zitten mits aangepast werk. Slechts 2,8% acht doorwerken tot het pensioen niet haalbaar.

Een vergelijking van zzp'ers en zmp'ers leert dat:

- Zzp'ers gemiddeld minder uren presteren dan zmp'ers, één op drie presteert meer dan 60 uur per week, bij de zmp'ers is dat bijna de helft.
- De groeiverwachtingen van zzp'ers lager liggen, bovendien nemen de groeiverwachtingen bij de zzp'ers af.
- Zzp'ers minder tevreden zijn over de financiële aspecten van het werk.
- Zzp'ers er vaker alleen voorstaan: een kleiner aandeel van de zzp'ers voelt zich goed ondersteund door zijn of haar sociaal netwerk, er zijn

minder vaak andere zelfstandigen betrokken bij het dagelijks beheer, ze maken minder deel uit van een vennootschap. De verschillen tussen zzp'ers en zmp'ers op dat vlak zijn groot.

- Zzp'ers vaker een diploma hoger onderwijs lange type op zak hebben.
- Zzp'ers zich minder vaak voldoende opgeleid voelen voor het beheer en het management van hun bedrijf en zij ook minder over een bijkomend getuigschrift 'beheer en management' beschikken. Bij de zzp'ers zien we bovendien een daling van het aandeel dat zich op dat vlak voldoende competent acht.

Aan de werkbaarheidsmeting 2023 en de redactie van dit rapport werkten mee: Ria Bourdeaudhui, Miet Lamberts, Stefanie Notebaert, Stephan Vanderhaeghe.

Inleiding

De sociale partners in de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) dragen al vele jaren de boodschap uit dat kwaliteitsvolle banen nodig zijn om werknemers en zelfstandige ondernemers duurzaam inzetbaar te houden en langer doorwerken haalbaar te maken. Ze zetten daarom resoluut in op 'werkbaar werk': werk waarvan je niet overspannen of ziek wordt, dat boeiend en motiverend is, kansen biedt op blijven/bijleren en voldoende ruimte laat voor gezin en privéleven.

Om de vinger aan de pols te houden brengt de Stichting Innovatie & Arbeid, het onderzoekscentrum van de SERV, de kwaliteit van de jobs in Vlaanderen bij zelfstandige ondernemers gedetailleerd in kaart via een grootschalige periodieke schriftelijke bevraging sinds 2007. Met de bevraging van 2023 is de werkbaarheidsmonitor voor zelfstandige ondernemers inmiddels aan zijn zesde editie toe.

Werkbaarheid wordt – conform de vermelde beleidsdefinitie – in de werkbaarheidsmonitor geoperationaliseerd aan de hand van vier werkbaarheidsindicatoren: werkstress (psychische vermoeidheid), motivatie (welbevinden in het werk, werkbetrokkenheid), leermogelijkheden en werk-privébalans.

De Vlaamse werkbaarheidsmonitor beoordeelt niet enkel in welke mate jobs werkbaar zijn voor de betrokken zelfstandige ondernemers, maar registreert ook een aantal achterliggende risicofactoren. Daartoe werden vier risico-indicatoren ontwikkeld: werkdruk, emotionele belasting, taakvariatie (afwisseling in het werk) en (belastende fysieke) arbeidsomstandigheden.

Daarnaast levert de werkbaarheidsbevraging ook aanvullende informatie op over de arbeidssituatie en de werkbeleving zoals de mate van tevredenheid, de bedrijfsvoering, hun competentieportfolio, hun confrontatie met grensoverschrijdend gedrag en hun toekomstverwachtingen.

Dit rapport brengt - op basis van de databank van de zes opeenvolgende werkbaarheidsmetingen - de (evolutie van de) de werkbaarheidssituatie van zelfstandige ondernemers zonder personeel (zzp'ers) in kaart en vergelijkt deze met de zelfstandige ondernemers met personeel (zmp'ers). Het rapport is opgedeeld in acht hoofdstukken:

- Hoofdstuk 1 beschrijft het profiel van de zzp'ers die deelnamen aan de werkbaarheidsenquête. Hoe is de samenstelling van de groep zzp'ers als we kijken naar geslacht, leeftijd, anciënniteit, sector? Hoe is de samenstelling geëvolueerd? Is er een verschil met de zmp'ers?
- Hoofdstuk 2 bekijkt de evolutie van het aandeel zzp'ers met werkbaar werk (werk zonder werkbaarheidsknelpunten) en vergelijkt met de werkbaarheid(sevolutie) van zmp'ers;
- Hoofdstukken 3 en 4 zoomen respectievelijk in op de werkbaarheidsindicatoren en de werkbaarheidsrisico's bij zzp'ers. Telkens wordt een vergelijking gemaakt met zmp'ers.

- In hoofdstuk 5 wordt op basis van de kengetallen voor de risico-indicatoren voor zzp'ers een risicoprofiel opgemaakt voor werkstress en werk-privé-balans;
- Hoofdstuk 6 bekijkt de werkbaarheid van een aantal deelgroepen binnen de zzp'ers. Zijn er verschillen tussen mannen en vrouwen, naar leeftijd en anciënniteit?
- Hoofdstuk 7 zoomt in op de werkbaarheidsresultaten voor zzp'ers in de sector van de intellectuele diensten en de vrije beroepen. Deze twee subsectoren vertegenwoordigen ongeveer de helft van de zzp'ers.
- Hoofdstuk 8 inventariseert bijkomende gegevens over de arbeidssituatie en werkbeleving van zzp'ers uit de werkbaarheidsbevraging. Hier vindt de lezer informatie over de tevredenheid, de werkorganisatie, het grensoverschrijdend gedrag, het competentieportfolio en een aantal aspecten over de toekomst. De informatie van de zzp'ers wordt vergeleken met die van de zmp'ers. Ook wordt voor de zzp'ers bekeken of de gegevens in de tijd evolueren.

Alle informatie over de methodologie van de werkbaarheidsmonitor is te vinden in het methodologische rapport (Bourdeaud'hui, R. Lamberts, M. Notebaert, S. Vanderhaeghe, S. (2023c))

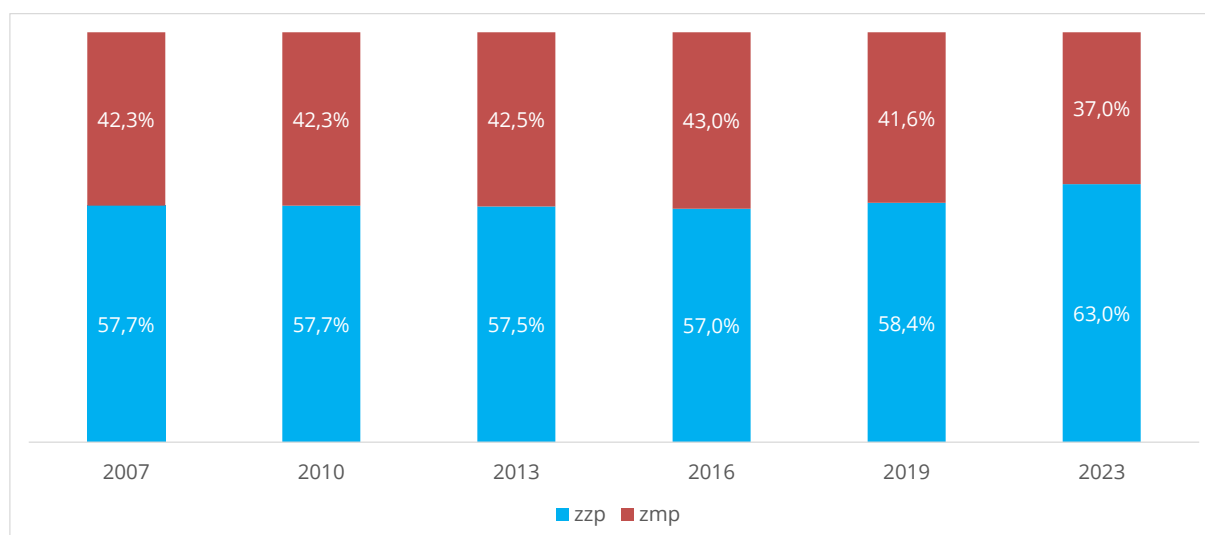
Rapport

1. Zzp'er in beeld

De onderzoekspopulatie voor de Vlaamse werkbaarheidsmonitor is als volgt afgebakend: 'zelfstandigen in hoofdberoep in de leeftijdsgroep 18-65 jaar, met woonplaats in het Vlaamse gewest, die in de vier weken voorafgaand aan de bevraging effectief arbeidsprestaties als zelfstandige ondernemer hebben geleverd'.

Van de respondenten van de Vlaamse werkbaarheidsmonitor (2023) heeft 63% geen personeel in dienst, 37% wel. Dat blijkt uit figuur 1. Het aandeel zzp'ers ligt in 2023 hoger dan bij de eerdere werkbaarheidsmetingen. Tot 2019 bleef de verhouding zzp/zmp ongeveer constant.

Figuur 1: Evolutie aandeel zzp/zmp, 2007-2023

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

In bijlage 1 vindt de lezer het aandeel zzp'ers voor de verschillende werkbaarheidsmetingen voor een aantal deelgroepen. De gegevens worden opgesplitst naar geslacht, leeftijd, anciënniteit. Ook de informatie voor de sectoren met een voldoende groot aantal respondenten (minimum 200) is in de tabel opgenomen. Er wordt ook getoetst of het aandeel zzp'ers in de verschillende deelgroepen ten aanzien van de nulmeting is geëvolueerd.

Uit bijlage 1 blijkt dat het aandeel zzp'ers bij de respondenten van de werkbaarheidsmonitor:

- hoger ligt bij de vrouwen dan bij de mannen: in 2023 is zeven op de tien van de vrouwelijke zelfstandige ondernemers een zzp'er, bij de mannen is dat zes op de tien;

- met acht op de tien, het hoogst ligt bij de jongste zelfstandige ondernemers en bij de zelfstandige ondernemers met minder dan vijf jaar anciënniteit als zelfstandige ondernemer;
- vooral hoog is in de vrije beroepen en de andere intellectuele diensten met in 2023 respectievelijk 67% en 84%.

2. Achtergrond en methodologie van de werkbaarheidsmonitor in een notendop

Werkbaarheid wordt – conform de vermelde beleidsdefinitie – in de werkbaarheidsmonitor geoperationaliseerd aan de hand van vier werkbaarheidsindicatoren: werkstress (psychische vermoeidheid), motivatie (welbevinden in het werk, werkbetrokkenheid), leermogelijkheden en werk-privébalans.

Tabel 1: Overzicht en omschrijving werkbaarheidsindicatoren

Indicator	Omschrijving
Werkstress (psychische vermoeidheid)	de mate waarin de door psychosociale arbeidsbelasting opgebouwde (mentale) vermoeidheid recuperabel is dan wel leidt tot spanningsklachten en verminderd functioneren (problemen met) <i>werkstress</i>
Motivatie (welbevinden in het werk)	de mate waarin zelfstandige ondernemers door de aard van de job(inhoud) werkbetrokken zijn/blijven dan wel gedemotiveerd raken (problemen met) <i>werkbetrokkenheid en motivatie</i>
Leermogelijkheden	de mate waarin zelfstandige ondernemers door formele opleidingskansen en de dagdagelijkse ervaring op de werkplek hun competenties al dan niet op peil kunnen houden en verder ontwikkelen i.f.v. hun inzetbaarheid op langere termijn (onvoldoende) <i>kansen op bijblijven/competentieontwikkeling</i>
Werk-privébalans	de mate waarin de taakeisen in de werksituatie al dan niet belemmerende effecten hebben op de handelingsmogelijkheden in de 'thuis'situatie (problemen met) <i>combinatie van arbeid met privéleven</i>

Naast de vier werkbaarheidsindicatoren, wordt in de werkbaarheidsmonitor ook gepeild naar een aantal kenmerken van de arbeidssituatie, die de werkbaarheid kunnen bedreigen dan wel bevorderen. Daarbij worden voor de zelfstandige ondernemers vier jobkenmerken via zogenaamde risico-indicatoren in kaart gebracht: werkdruk, emotionele belasting, taakvariatie (afwisseling in het werk) en (belastende fysieke) arbeidsomstandigheden.

Tabel 2: Overzicht en omschrijving risico-indicatoren

Indicator	Omschrijving
Werkdruk	de mate van arbeidsbelasting vanuit kwantitatieve taakeisen, zoals werkvolume, werktempo, deadlines
Emotionele belasting	de mate van arbeidsbelasting vanuit contactuele taakeisen, inz. bij omgang met klanten (patiënten, leerlingen) of coördinatieopdrachten
Taakvariatie	de mate waarin de functie-inhoud een afwisselend takenpakket omvat en beroep doet op vaardigheden van zelfstandige ondernemers
Arbidsomstandigheden	de mate waarin zelfstandige ondernemers blootgesteld worden aan fysieke inconvenianten in de werkomgeving en lichamelijke belasting

Voor elk van de werkbaarheidsknelpunten en risico's zijn er onderbouwde grenswaarden of cut-off scores bepaald die aangeven of de individuele situatie al dan niet problematisch is. Het kengetal geeft dan de omvang van de probleemgroep aan (hoeveel procent van de zelfstandige ondernemers bevindt zich in een problematische situatie). Naar analogie met de kleurensymboliek van een verkeerslicht, wordt niet enkel een problematische groep afgebakend en gecijferd ('oranje knipperlicht') maar daarbinnen ook een subgroep die als 'acuut problematisch' kan gelabeld worden ('rood alarmsignaal'). Niet-problematische, problematische en acuut-problematische situaties worden voor de onderscheiden werkbaarheids- en risico-indicatoren als volgt benoemd:

Tabel 3: Terminologie voor de categorieën in de werkbaarheids- en risico-indicatoren

	Niet problematisch = geen knelpunt	Problematisch = knelpunt	Acuut-problematisch = acuut knelpunt
Werkstress (psychische vermoeidheid)	werkstressniveau acceptabel	Werkstressklachten	symptomen burn-out
Motivatie (welbevinden in het werk)	gemotiveerd aan de slag	Motivatieproblemen	ernstige demotivatie
Leermogelijkheden	voldoende leermogelijkheden	onvoldoende leermogelijkheden	ernstig leerdeficit
Werk-privébalans	haalbare werk-privé-combinatie	problemen werk-privé-combinatie	acuut werk-privéconflict
Werkdruk	werkdruk acceptabel	hoge werkdruk	acuut hoge werkdruk
Emotionele belasting	geen emotioneel belastend werk	emotioneel belastend werk	emotionele overbelasting
Taakvariatie	voldoende taakvariatie	routinematig werk	extreem routinematig werk
Arbeidsomstandigheden	geen belastende arbeidsomstandigheden	belastende arbeidsomstandigheden	zeer hoge fysieke belasting

Voor elke editie van de werkbaarheidsmonitor wordt een nieuwe representatieve staal van werkkenden uit het Vlaamse gewest schriftelijk bevroegd. Meer specifiek gaat het om zelfstandige ondernemers met woonplaats in het Vlaamse gewest, die in de vier weken voorafgaand aan de bevraging effectief arbeidsprestaties hebben geleverd. Het survey-ontwerp, de vragenlijst, de organisatie van de enquêtering, de responsanalyse zijn uitgebreid gedocumenteerd in het rapport ‘Methodologie Vlaamse werkbaarheidsmonitor’ (Bourdeaud’hui, Lamberts, Notebaert, Vanderhaeghe, 2024).

3. De werkbaarheidsgraad bij zzp'ers

De Vlaamse sociale partners hebben de beleidsnotie ‘werkbaarheid’ concreet gemaakt aan de hand van vier kwaliteitscriteria: psychische vermoeidheid (werkstress), welbevinden in het werk (motivatie, werkbetrokkenheid), leermogelijkheden en werk-privébalans. De werkbaarheidsgraad verwijst dan naar het percentage zzp'ers dat een kwaliteitsvolle job heeft/geen knelpunten signaleert voor alle vier genoemde werkbaarheidsdimensies.

De werkbaarheidsgraad voor zzp'ers bedraagt 57,1% in 2023 (zie tabel). Over de volledige meetperiode 2007-2023 registreren we voor zzp'ers een significante verschuiving van de werkbaarheidsgraad. Het aandeel zelfstandige ondernemers dat geen enkel knelpunt rapporteert is in die periode gestegen van 50,7% naar 57,1%. Deze toename situeert zich in hoofdzaak tussen 2019-2023.

Tabel 1: Evolutie van de werkbaarheidsgraad 2007-2023 voor zzp'ers en zmp'ers

		werkbaarheidsgraad					
		2007	2010	2013	2016	2019	2023
		%	%	%	%	%	%
zzp'ers		50,7	51,3	54,1	54,2	52,6	57,1
	<i>N</i>	1.081	1.035	1.916	1.366	1.565	1.037
zmp'ers		43,4	42,9	47,5	46,5	46,4	45,1
	<i>N</i>	799	771	1.417	1.023	1.108	597
<i>verschiltoetsing</i>		<i>s</i>	<i>s</i>	<i>s</i>	<i>s</i>	<i>s</i>	<i>s</i>

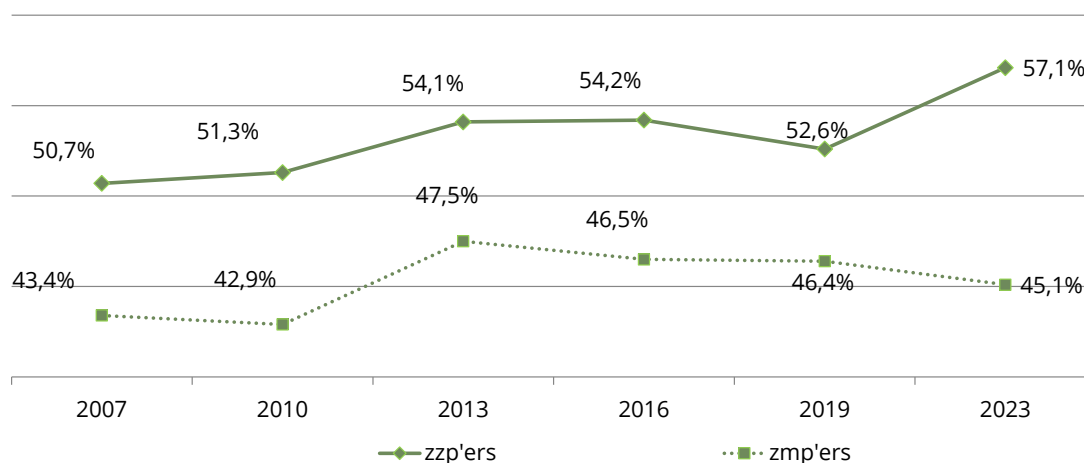
Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

Leeswijzer:

- De verschiltoetsing vergelijkt de situatie van zzp'ers met deze van de zmp'ers (pearson chi², 's' indien $p \leq 0,05$ versus 'ns' indien $p > 0,05$).

Uit tabel 1 kunnen we eveneens afleiden dat de werkbaarheidsgraad van zzp'ers boven deze van de zmp'ers ligt. Tussen 2010 en 2013 neemt de werkbaarheidsgraad van de zmp'ers toe, hij blijft onder het niveau van de zzp'ers. Figuur 1 brengt met de vergelijking van de werkbaarheidscurves voor zzp'ers en zmp'ers laatstgenoemde vaststellingen visueel in beeld.

Figuur 2: Evolutie van de werkbaarheidsgraad 2007-2023 voor zzp'ers en zmp'ers

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

4. Werkbaarheidsknelpunten bij zzp'ers

In dit hoofdstuk nemen we de (evolutie in de) kengetallen voor de vier werkbaarheidsindicatoren voor zzp'ers on der loop en vergelijken we de gegevens voor zmp'ers

4.1 Werkstress en burn-out

De werkstressindicator verschaft informatie over de mate waarin zelfstandige ondernemers kunnen herstellen van de door psychosociale arbeidsbelasting opgebouwde psychische vermoeidheid. Wanneer zij abnormaal lang moeten recupereren van hun arbeidsprestaties (vb. 'aan het einde van de dag echt op zijn', 'meer dan een uur voor herstel na het werk behoeven', 'slechts op de tweede vrije dag tot rust komen') en te maken krijgen met spanningsklachten, beschouwen we de situatie als problematisch en spreken we over werkstressklachten. Wanneer er zelfs sprake is van verminderd functioneren op de werkplek of na de werkdag (vb. 'door vermoeidheid tijdens het laatste deel van de werkdag werk niet meer zo goed doen', 'concentratieproblemen in vrije uren na de werktijd') labelen we dit als 'symptomen burn-out'.

In 2023 wordt 34% van de zzp'ers geconfronteerd met werkstressklachten, bij 12,4% is de situatie acuut-problematisch en registreren we burn-outsymptomen.

De vooruitgang die de zzp'ers tussen 2007 en 2013 op het terrein van werkstress/burn-out boekten (een daling van het aandeel werkstress van 34,3% naar 30,8%, het aandeel burn-outklachten van 11,6% naar 8,5%), kon in de periode 2016-2023 niet worden geconsolideerd: in een vergelijking met de nulmeting van 2007 laten de resultaten voor de zzp'ers geen significante verschuiving zien.

Tabel 2: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met werkstressklachten en burn-outsymptomen

		2007	2010	2013	2016	2019	2023
		%	%	%	%	%	%
zzp'ers	 werkstressklachten	34,3	34,7	30,8	32,6	34,2	34,0
	 symptomen burn-out	11,6	11,2	8,5	8,8	10,6	12,4
	N	1228	1174	2001	1417	1607	1104
zmp'ers	 werkstressklachten	40,2	42,5	36,9	40,8	40,8	44,1
	 symptomen burn-out	15,0	14,3	12,3	15,0	13,9	16,2
	N	900	859	1497	1070	1142	648
verschiltoetsing	 werkstressklachten	s	s	s	s	s	s
	 symptomen burn-out	s	s	s	s	s	s

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

Leeswijzer:

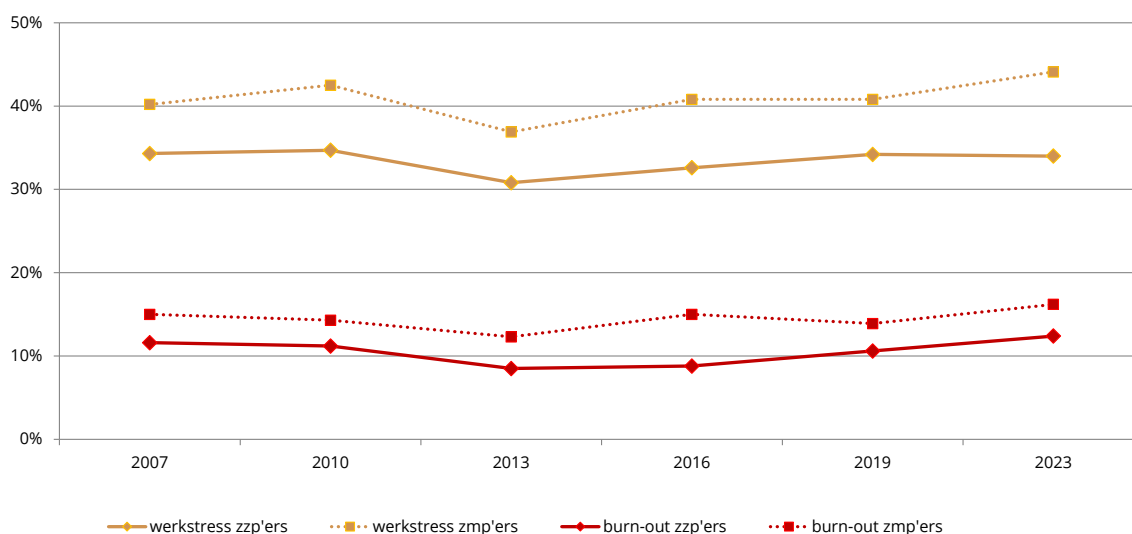
- De categorie met het rode balkje 'symptomen burn-out' is een subgroep binnen de groep 'werkstressklachten' maar het aandeel wordt berekend op de totale populatie;
- **Cijfers in het groen** wijzen op een significante (Pearson chi²; $p \leq 0,05$) afname van het aandeel zzp'ers (zmp'ers) met werkstressklachten/burn-outsymptomen ten opzichte van het vorig meetpunt; **Cijfers in het rood** wijzen op een significante (Pearson chi²; $p < 0,05$) toename van het aandeel zzp'ers (zmp'ers) met werkstressklachten/burn-outsymptomen.
- **de omkadering van de meetgegevens 2023** wijst op een significante (Pearson chi²; $p < 0,05$) afname (**groen**)/toename (**rood**) van het aandeel zzp'ers/zmp'ers met een werkstressklachten en/of burn-outsymptomen bij een vergelijking met de nulmeting 2007. In bovenstaande tabel zijn er geen omkaderingen en dus geen significante evoluties in de periode 2007/2023.
- De verschiltoetsing vergelijkt de situatie van zzp'ers met deze van de zmp'ers (pearson chi², 's' indien $p \leq 0,05$ versus 'ns' indien $p > 0,05$).

De werkstress-situatie bij zzp'ers verschilt voor alle meetmomenten significant van deze van zmp'ers. Het aandeel zzp'ers met werkstressklachten ligt telkens lager dan bij de zmp'ers. De kloof tussen zzp'ers en zmp'ers bedraagt tussen de 6 à 8 procentpunt in de periode 2007-2019. In 2023 ligt het aandeel werkstressklachten bij zzp'ers 10 procentpunt lager.

Voor symptomen voor burn-out bedraagt de kloof zo'n 3 à 4 procentpunt, en dit met uitzondering van 2016. In dat jaar is de kloof voor burn-outsymptomen tussen zzp'ers en zmp'ers groter.

De resultaten worden grafisch voorgesteld in figuur 3.

Figuur 3: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met werkstressklachten en burn-outsymptomen

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

4.2 Motivatie

De motivatie-indicator verschaft informatie over de mate waarin zelfstandige ondernemers door de aard van de werk(inhoud) werkbetrokken zijn/blijven dan wel gedemotiveerd raken. De categorisering 'motivatieproblemen' verwijst dan naar een situatie waarbij zelfstandige ondernemers werk hebben dat ze niet (langer) als boeiend en aantrekkelijk ervaren en waarbij ze nauwelijks intrinsiek betrokken zijn met de normale taakuitvoering (vb. 'werk doen omdat het moet, daarmee is alles wel gezegd'). 'Ernstige demotivatie' is wanneer ze zo sterk gedemotiveerd raken dat ze niet meer naar behoren functioneren (vb. 'telkens weerstand moeten overwinnen om het werk te doen').

In 2023 registreren we bij 8,6% van de zzp'ers motivatieproblemen, bij 3,3% is er sprake van ernstige demotivatie.

Tussen de opeenvolgende werkbaarheidsmetingen en over de volledige meetperiode 2007-2023 blijft het aandeel zzp'ers met (ernstige) motivatieproblemen nagenoeg constant.

Tabel 3: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met (ernstige) motivatieproblemen

		2007	2010	2013	2016	2019	2023
		%	%	%	%	%	%
zzp'ers	 motivatieproblemen	7,8	7,0	7,6	8,7	9,7	8,6
	 ernstige demotivatie	2,6	2,8	3,0	3,4	3,5	3,3
	N	1135	1072	1996	1406	1612	1052
zmp'ers	 motivatieproblemen	9,1	9,8	9,6	10,0	10,9	11,9
	 ernstige demotivatie	3,0	3,2	4,2	3,9	4,2	4,4
	N	837	807	1464	1051	1142	607
verschiltoetsing	 motivatieproblemen	ns	s	s	ns	ns	s
	 ernstige demotivatie	ns	ns	ns	ns	ns	ns

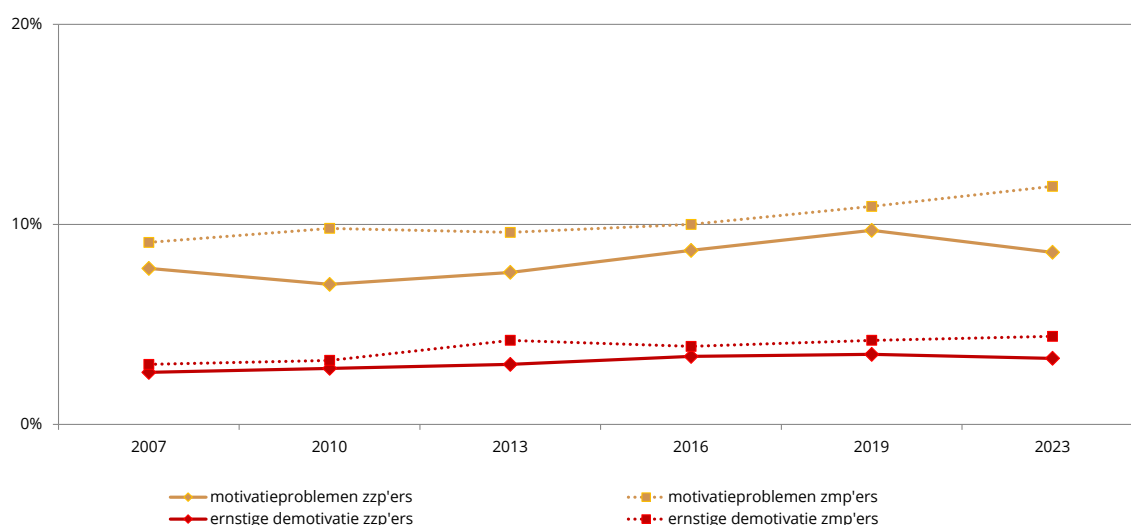
Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

Leeswijzer:

- De categorie met het rode balkje 'symptomen ernstige demotivatie' is een subgroep binnen de groep 'motivatieproblemen' maar het aandeel wordt berekend op de totale populatie.
- Voor betekenis van de kleurencodes (groene/rode cijfers en kaders) en de verschiltoetsing ('s' versus 'ns'): zie tabel 2 onder 4.1 'Werkstress en burn-out'.

Het aandeel zzp'ers met motivatieproblemen verschilt voor een aantal meetpunten met dat van de zmp'ers: 2010, 2013 en 2023. Telkens zijn de resultaten gunstiger voor de zzp'ers. Voor ernstige motivatieproblemen is er op geen enkel meetmoment een significant verschil tussen zzp'ers en zmp'ers. De resultaten worden grafisch voorgesteld in figuur 4.

Figuur 4: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met (ernstige) motivatieproblemen

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

4.3 Leermogelijkheden

De indicator 'leermogelijkheden' verschaft informatie over de mate waarin zelfstandige ondernemers door formele opleiding en de dagdagelijkse ervaringen op de werkplek, hun competenties al dan niet op peil kunnen houden en verder ontwikkelen. 'Onvoldoende leermogelijkheden' in de job verwijst naar een problematische situatie, waarbij de inzetbaarheid van zelfstandige ondernemers op langere termijn gehypothekeerd wordt door een gebrek aan kansen op

competentieontwikkeling in de job. Bij het volledig ontbreken van (formele en informele) leermogelijkheden hanteren we het label 'ernstig leerdeficit'.

In 2023 heeft 3,1% van de zzp'ers af te rekenen met onvoldoende leermogelijkheden, bij minder dan 1% is er sprake van een ernstig leerdeficit.

Tussen 2013 en 2016 daalde het aandeel zzp'ers met onvoldoende leermogelijkheden significant. Deze daling kon daarna worden geconsolideerd. Over de gehele meetperiode is het aandeel zzp'ers met onvoldoende leermogelijkheden gehalveerd (van 6,3% naar 3,1%).

Tabel 4: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met onvoldoende leermogelijkheden en een ernstige leerplicht

		2007	2010	2013	2016	2019	2023
		%	%	%	%	%	%
zzp'ers	 onvoldoende leermogelijkheden	6,3	5,3	5,4	3,7	3,4	3,1
	 ernstig leerdeficit	1,1	1,6	1,0	0,9	0,6	0,9
	N	1138	1071	2005	1409	1614	1054
zmp'ers	 onvoldoende leermogelijkheden	4,9	4,0	3,7	3,3	3,5	2,1
	 ernstig leerdeficit	1,1	0,7	0,5	0,7	0,3	0,2
	N	840	808	1465	1055	1144	607
verschiltoetsing	 onvoldoende leermogelijkheden	ns	ns	s	ns	ns	ns
	 ernstig leerdeficit	ns	ns	ns	ns	ns	ns

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

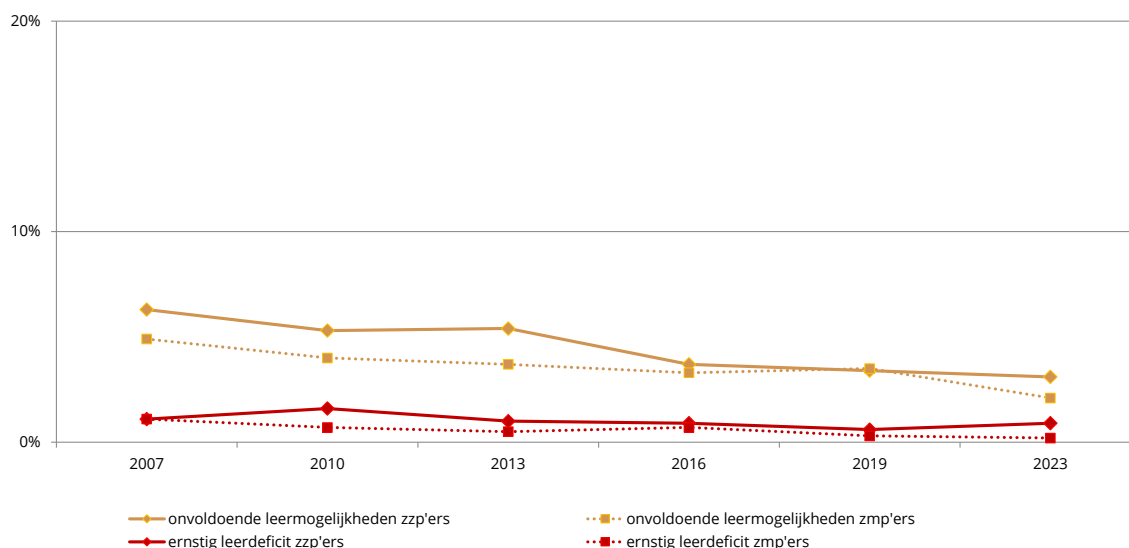
Leeswijzer:

- De categorie met het rode balkje 'ernstig leerdeficit' is een subgroep binnen de groep 'onvoldoende leermogelijkheden' maar het aandeel wordt berekend op de totale populatie.
- Voor betekenis van de kleurencodes (groene/rode cijfers en kaders) en de verschiltoetsing ('s' versus 'ns'): zie tabel 2 onder 4.1 'Werkstress en burn-out'.

Het aandeel zzp'ers met een (ernstig) leerdeficit verschil niet van dat van de zmp'ers. Enige uitzondering hierop is 2013 waar het aandeel onvoldoende leermogelijkheden bij de zzp'ers (5,4%) significant hoger lag dan bij zmp'ers (3,7%).

De resultaten worden grafisch weergegeven in figuur 5.

Figuur 5: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met onvoldoende leermogelijkheden en een ernstig leerdeficit

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

4.4 Werk-privébalans

De indicator 'werk-privébalans' verschaft informatie over de mate waarin de taakeisen in de werksituatie al dan niet belemmerende effecten hebben op de 'thuis'situatie. We labelen een situatie als problematisch wanneer de eisen van het werk systematisch combinatiemoeilijkheden stellen t.a.v. gezin en sociaal leven. Bij een acuut werk-privéconflict is er sprake van quasi-permanente conflicten tussen werk- en privésfeer.

In 2023 wordt 24,4% van de zzp'ers geconfronteerd met problemen in de werk-privécombinatie, bij 7,6 % is er sprake van een acuut werk-privéconflict.

Tussen de opeenvolgende werkbaarheidsmetingen registreren we geen significante verschuiving van het aandeel dat geconfronteerd wordt met een onevenwicht in de werk-privécombinatie. Uitzondering hierop is dat het aandeel zzp'ers met een acuut werk-privéconflict in de periode 2010-2013 significant is afgenomen. Over de volledige meetperiode 2007-2023 registreren we wel een significante daling van het aandeel zzp'ers dat kampt met een problemen in de werk-privécombinatie, een daling van 29,8% in 2007 tot 24,4% in 2023.

Tabel 5: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met een (acuut) problematische werk-privébalans

		2007	2010	2013	2016	2019	2023
		%	%	%	%	%	%
zzp'ers	 problemen werk-privécombinatie	29,8	30,6	27,6	29,2	27,3	24,4
	 acuut werk-privéconflict	8,9	9,9	7,5	8,5	9,6	7,6
	N	1240	1188	2008	1424	1611	1101
zmp'ers	 problemen werk-privécombinatie	40,9	41,0	36,9	37,7	35,0	38,6
	 acuut werk-privéconflict	13,4	14,7	12,0	13,4	12,1	14,2
	N	903	865	1497	1075	1152	650
verschiltoetsing	 problemen werk-privécombinatie	s	s	s	s	s	s
	 acuut werk-privéconflict	s	s	s	s	s	s

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

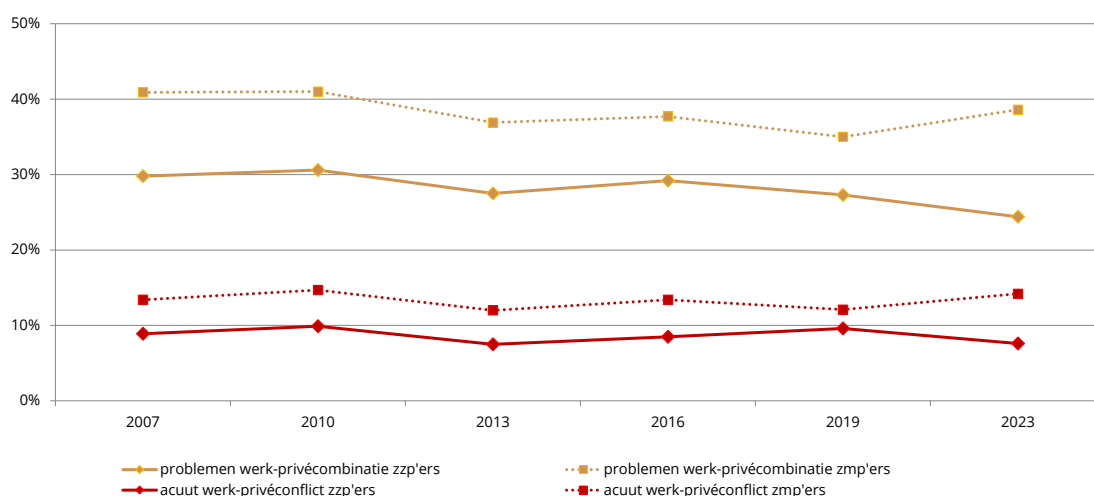
Leeswijzer:

- De categorie met het rode balkje 'acuut werk-privéconflict' is een subgroep binnen de groep 'problemen in de werk-privécombinatie' maar het aandeel wordt berekend op de totale populatie.
- Voor betekenis van de kleurencodes (groene/rode cijfers en kaders) en de verschiltoetsing ('s' versus 'ns'); zie tabel 2 onder 4.1 'Werkstress en burn-out'.

Het aandeel zzp'ers met een (acuut) problematische werk-privébalans ligt significant lager dan bij de zmp'ers. Deze vaststelling kunnen we maken voor alle werkbaarheidsmetingen. De voor-sprong van de zzp'ers op de zmp'ers is het grootst in 2023 en bedraagt 14 procentpunt.

De resultaten worden grafisch weergegeven in figuur 6.

Figuur 6: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met een (acuut) problematische werk-privébalans

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

5. Determinanten van werkbaarheidsknelpunten bij zzp'ers

In dit hoofdstuk analyseren we de kengetallen voor de vier risico-indicatoren voor zzp'ers. We bekijken daarbij de evolutie in de risico-indicatoren en vergelijken de gegevens met de informatie voor zmp'ers.

5.1 Werkdruk

De werkdruk-indicator geeft de mate van arbeidsbelasting vanuit kwantitatieve taakeisen, zoals werkvolume, werktempo en deadlines weer.

In 2023 heeft 35,2% van de zzp'ers af te rekenen met een hoge werkdruk, bij 12,6% is de situatie acuut-problematisch en is er sprake van een zeer hoge werkdruk.

Ten aanzien van 2013 is in 2016 het aandeel van de zzp'ers dat kampt met (acuut) hoge werkdruk significant toegenomen. Deze verhoogde werkdrukcijfers blijven ook na 2016 behouden. Hiermee is de vooruitgang die op het vlak van werkdruk geboekt werd in 2010 ten aanzien van de nulmeting, tenietgedaan.

Tabel 6: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers geconfronteerd met een (zeer) hoge werkdruk

		2007	2010	2013	2016	2019	2023
		%	%	%	%	%	%
zzp'ers	 hoge werkdruk	38,4	32,6	30,8	36,1	38,5	35,2
	 zeer hoge werkdruk	13,8	11,9	9,7	13,0	14,7	12,6
	N	1143	1077	2007	1411	1615	1055
zmp'ers	 hoge werkdruk	57,0	54,4	47,2	52,1	56,6	57,1
	 zeer hoge werkdruk	23,0	22,1	18,4	22,3	25,5	28,1
	N	842	814	1469	1057	1146	608
verschiltoetsing	 hoge werkdruk	s	s	s	s	s	s
	 zeer hoge werkdruk	s	s	s	s	s	s

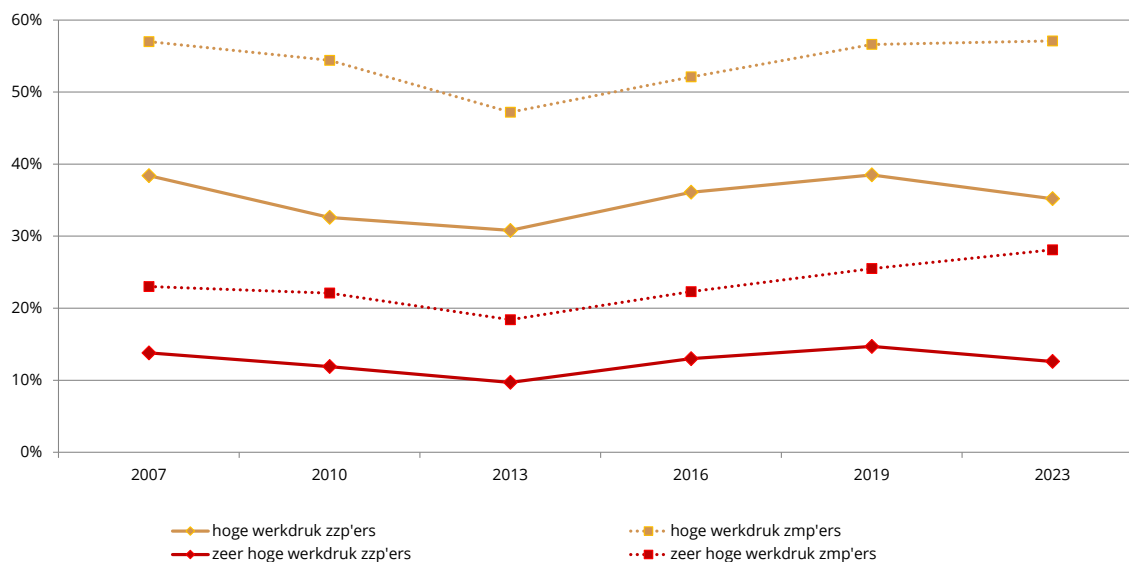
Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

Leeswijzer:

- De categorie met het rode balkje 'zeer hoge werkdruk' is een subgroep binnen de groep 'hoge werkdruk' maar het aandeel wordt berekend op de totale populatie.
- Voor betekenis van de kleurencodes (groene/rode cijfers en kaders) en de verschiltoetsing ('s' versus 'ns'); zie tabel 2 onder 4.1 'Werkstress en burn-out'.

De werkdrukindicator voor zzp'ers ligt lager dan voor zmp'ers en dit voor alle metingen. De verschillen liggen rond de 20 procentpunt voor hoge werkdruk en rond de 10 procentpunt voor zeer hoge werkdruk.

Figuur 7: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers geconfronteerd met een (zeer) hoge werkdruk

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

5.2 Emotionele belasting

Emotionele belasting verwijst naar de mate van arbeidsbelasting vanuit contractuele taakeisen, inzonderheid bij omgang met klanten en bij coördinatie-opdrachten.

In 2023 heeft 26,2% van de zzp'ers emotioneel belastend werk, bij 5% is er sprake van emotionele overbelasting. Tussen de opeenvolgende werkbaarheidsmetingen en over de volledige meetperiode 2007-2023 registreren we voor de zzp'ers geen significante verschuivingen op het vlak van emotionele belasting.

Tabel 7: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met emotioneel belastend werk en emotionele overbelasting

		2007	2010	2013	2016	2019	2023
		%	%	%	%	%	%
zzp'ers	 emotioneel belastend werk	25,9	26,2	26,6	24,6	27,0	26,2
	 emotionele overbelasting	5,6	4,4	5,0	4,3	4,8	5,0
	N	1145	1074	2011	1411	1614	1054
zmp'ers	 emotioneel belastend werk	33,3	32,6	33,6	29,2	30,0	29,8
	 emotionele overbelasting	4,9	5,8	6,5	5,7	5,2	6,4
	N	839	813	1470	1055	1143	608
verschiltoetsing	 emotioneel belastend werk	s	s	s	s	ns	ns
	 emotionele overbelasting	ns	ns	ns	ns	ns	ns

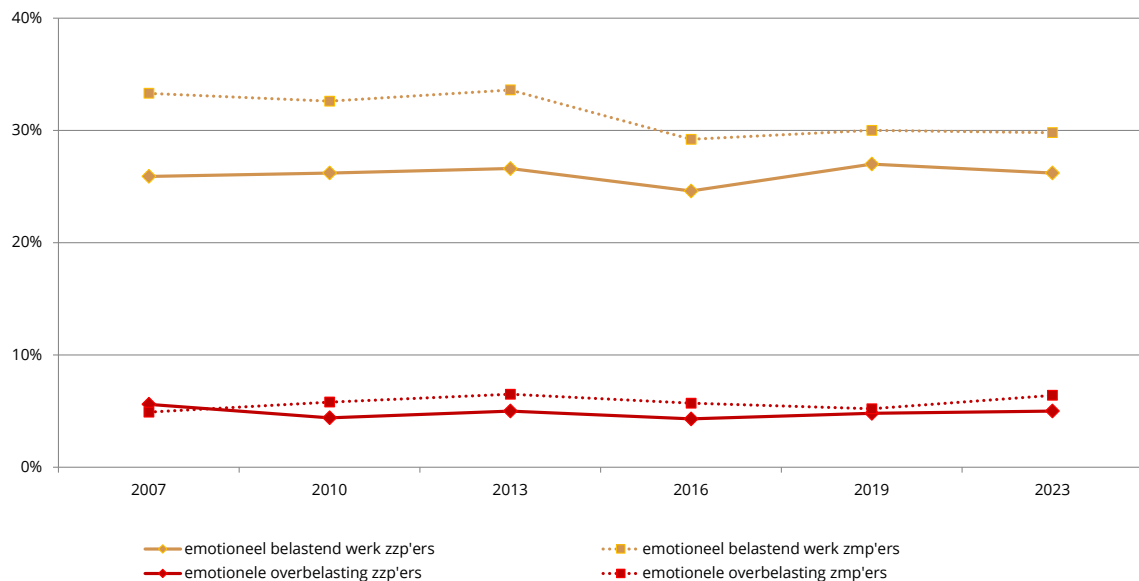
Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

Leeswijzer:

- De categorie met het rode balkje 'emotionele overbelasting' is een subgroep binnen de groep 'emotionele belastende werk' maar het aandeel wordt berekend op de totale populatie.
- Voor betekenis van de kleurencodes (groene/rode cijfers en kaders) en de verschiltoetsing ('s' versus 'ns'): zie tabel 2 onder 4.1 'Werkstress en burn-out'.

Uit tabel 7 en figuur 8 blijkt dat in 2019 en 2023 het aandeel zzp'ers met emotioneel belastend werk niet significant verschilt van het aandeel van de zmp'ers. Voordien lag het aandeel bij de zzp'ers telkens lager. Voor emotionele overbelasting is er voor geen enkel meetpunt sprake van een significant verschil.

Figuur 8: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met emotioneel belastend werk en emotionele overbelasting

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

5.3 Taakvariatie

De risico-indicator voor taakvariatie verschaft informatie over de mate waarin de functie-inhoud een afwisselend takenpakket omvat en beroep doet op vaardigheden van de zelfstandig ondernemer.

In 2023 heeft 6,6% van de zzp'ers routinematig werk, bij 1,5% is de situatie acuut-problematisch en is er sprake van zeer routinematig werk.

Over de volledige meetperiode 2007-2023 registreren we een daling van het aandeel zzp'ers met routinematig werk. Het aandeel daalde van 9,1% in 2007 naar 6,6% in 2023. Deze daling situeert zich in de periode 2013-2016 en werd daarna vastgehouden.

Tabel 8: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met (extreem) routinematig werk

		2007	2010	2013	2016	2019	2023
		%	%	%	%	%	%
zzp'ers	 routinematig werk	9,1	8,7	9,4	6,3	7,9	6,6
	 extreem routinematig werk	2,7	2,4	2,5	2,0	1,9	1,5
	N	1148	1078	2009	1412	1614	1055
zmp'ers	 routinematig werk	6,4	8,1	6,7	6,9	7,9	6,6
	 extreem routinematig werk	1,4	1,7	1,2	1,8	1,7	2,6
	N	842	813	1469	1059	1146	608
verschiltoetsing	 routinematig werk	s	ns	s	ns	ns	ns
	 extreem routinematig werk	ns	ns	s	ns	ns	ns

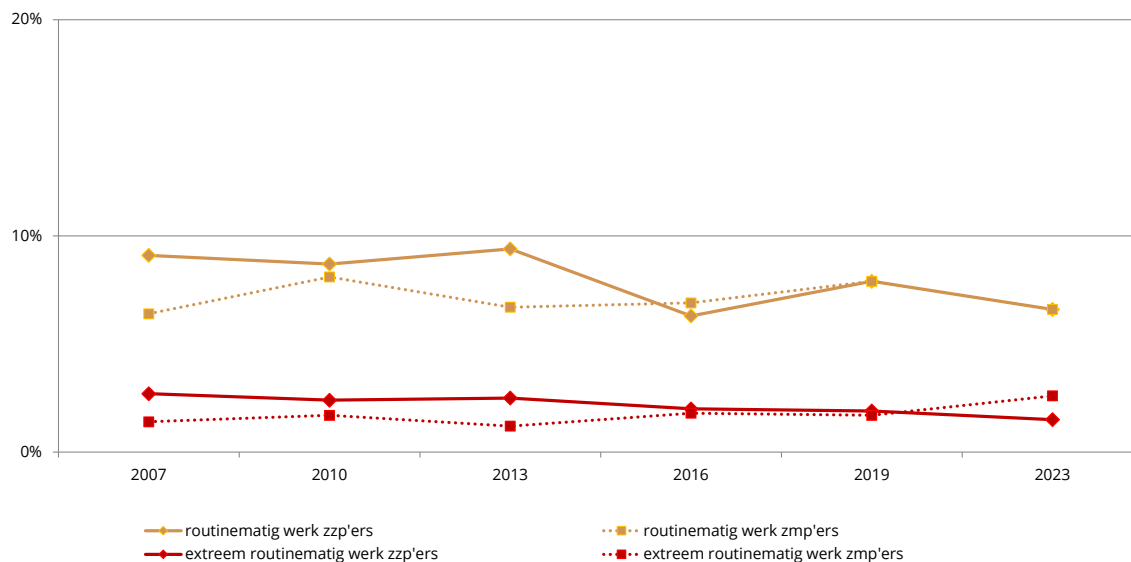
Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

Leeswijzer:

- De categorie met het rode balkje 'extreem routinematig werk' is een subgroep binnen de groep 'routinematig werk' maar het aandeel wordt berekend op de totale populatie.
- Voor betekenis van de kleurencodes (groene/rode cijfers en kaders) en de verschiltoetsing ('s' versus 'ns'): zie tabel 2 onder 4.1 'Werkstress en burn-out'.

Tabel 8 en figuur 9 laten zien dat het aandeel zzp'ers met routinematig werk sinds 2016 niet meer verschilt van dat van de zmp'ers. In 2007 en 2013 lag het aandeel routinematig werk bij de zzp'ers hoger dan bij de zmp'ers.

Figuur 9: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met (extreem) routinematig werk

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

5.4 Arbeidsomstandigheden

De risico-indicator belastende arbeidsomstandigheden verwijst naar de mate waarin zelfstandige ondernemers worden blootgesteld aan risico's op arbeidsongevallen, hinder in de fysieke

werkomgeving (lawaai, trillingen, extreme temperaturen, contact met chemische agentia) en/of lichamelijke belasting (fysieke zware taken, ongemakkelijke werkhoudingen, repetitieve bewegingen).

In 2023 wordt 17,8% van de zzp'ers geconfronteerd met belastende arbeidsomstandigheden, bij 6,0% is er sprake van een zeer hoge fysieke belasting.

Over de volledig meetperiode registreren we een geen verschil in het aandeel zzp'ers dat geconfronteerd wordt met belastende arbeidsomstandigheden. Wel is er tussen de twee laatste werkbaarheidsmetingen sprake van een afname van het aandeel zzp'ers dat wordt geconfronteerd met belastende arbeidsomstandigheden van 21,3% naar 17,8%.

Tabel 9: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers geconfronteerd met belastende arbeidsomstandigheden en zeer hoge fysieke belasting

		2007	2010	2013	2016	2019	2023
		%	%	%	%	%	%
zzp'ers	 belastende arbeidsomstandigheden	18,6	16,8	18,7	18,6	21,3	17,9
	 zeer hoge fysieke belasting	5,4	5,0	5,4	6,1	6,5	6,0
	N	1261	1206	2058	1449	1643	1114
zmp'ers	 belastende arbeidsomstandigheden	15,1	15,2	16,0	17,7	20,3	19,1
	 zeer hoge fysieke belasting	3,4	4,0	3,4	4,2	7,2	6,4
	N	929	881	1519	1095	1170	655
verschiltoetsing	 belastende arbeidsomstandigheden	s	ns	s	ns	ns	ns
	 zeer hoge fysieke belasting	s	ns	s	s	ns	ns

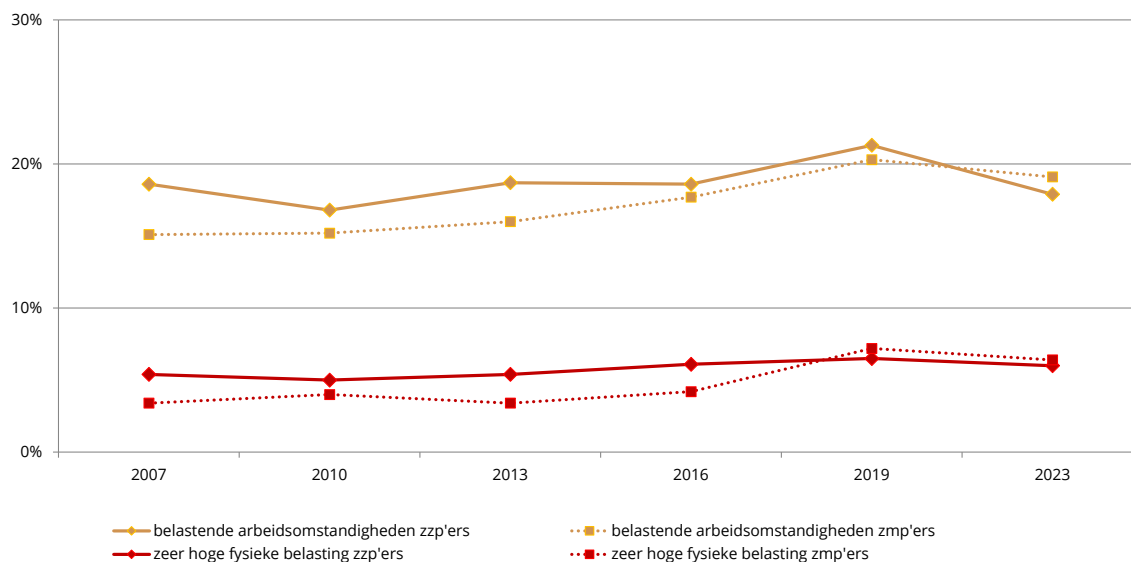
Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

Leeswijzer:

- De categorie met het rode balkje 'zeer hoge fysieke belasting' is een subgroep binnen de groep 'fysieke belasting' maar het aandeel wordt berekend op de totale populatie.
- Voor betekenis van de kleurencodes (groene/rode cijfers en kaders) en de verschiltoetsing ('s' versus 'ns'): zie tabel 2 onder 4.1 'Werkstress en burn-out'.

Uit tabel 9 en figuur 10 kunnen we evenwel afleiden dat er voor de risico-indicator 'arbeidsomstandigheden' sinds 2019 geen significante verschillen zijn tussen zzp'ers en zmp'ers. In 2007 en 2013 scoren de zzp'ers significant negatiever dan de zmp'ers. Voor 2016 is dat enkel zo voor de zeer hoge fysieke belasting.

Figuur 10: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met belastende arbeidsomstandigheden en zeer hoge fysieke belasting

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

6. Risicoprofiel voor zzp'ers

Op basis van de kengetallen voor de onderscheiden risico-indicatoren en de recent gepubliceerde analyses over de samenhang tussen werkbaarheids- en risico-indicatoren (Bourdeaud'hui, Lamberts, Notebaert, Vanderhaeghe, 2024), kunnen we een aantal risicoprofielen op maat van de zzp'ers construeren.

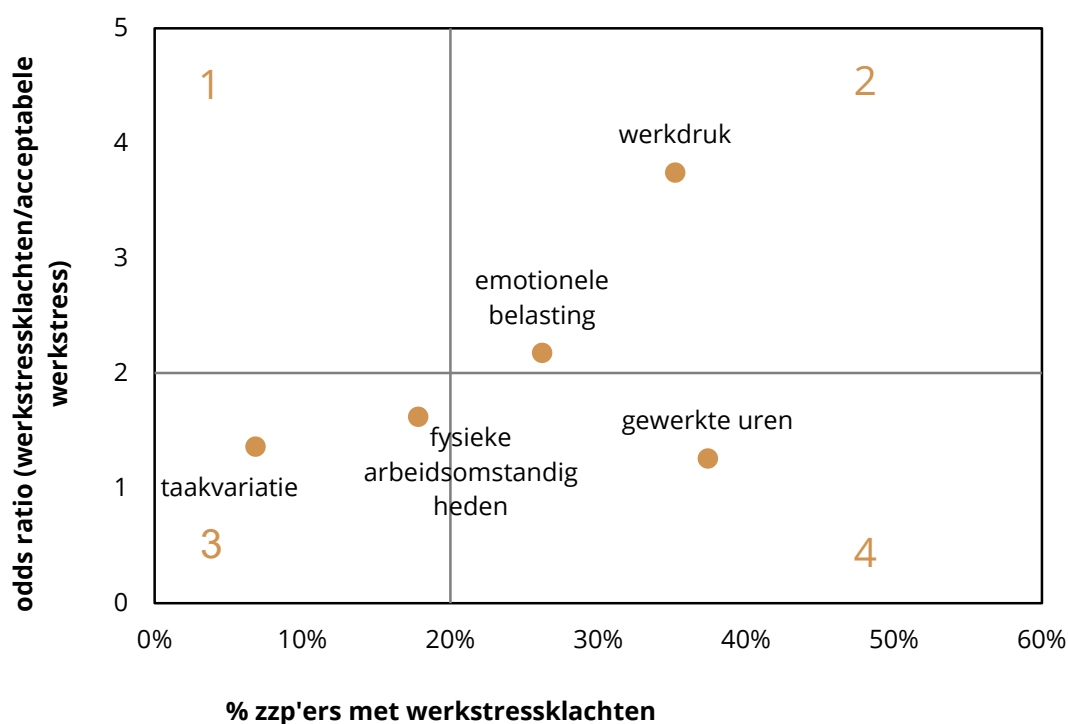
Deze risicoprofielen verschaffen ons inzicht in de relevantie van diverse risicofactoren in de arbeidssituatie van specifieke groepen van zelfstandige ondernemers: een risico is ernstiger naarmate er meer zelfstandige ondernemers mee geconfronteerd worden én er een grotere kans bestaat dat de zelfstandige ondernemers door dit risico met een specifiek werkbaarheidsknelpunt af te rekenen krijgen.

In wat volgt bespreken we de risicoprofielen voor zzp'ers voor werkstress en werk-privébalans.

6.1 Risicoprofiel zzp'ers voor werkstress

Figuur 11 evalueert de relevantie van de vijf risicofactoren voor werkstressklachten bij zzp'ers.

Figuur 11: Risicoprofiel voor werkstressklachten zzp'ers, 2023

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2023

Leeswijzer:

De figuur verschaft ons inzicht in de relevantie van diverse risicofactoren voor het ontstaan van werkstressklachten bij zzp'ers. De ernstgraad van specifieke risicofactoren wordt bepaald door 2 elementen:

- De impact van een specifieke risicofactor (verticale positionering van de onderscheiden buttons, berekend o.b.v. een logistische regressie-analyse en de daaruit resulterende odds ratio's). Zo vormt een hoge werkdruk (bijna een verviervoudiging van de kansverhouding werkstress/geen werkstress) duidelijk een hoger risico voor het ontstaan van werkstress dan een gebrek aan afwisseling in het werk (de kansverhouding werkstress/geen werkstress verhoogt met factor anderhalf).
- Het aandeel zzp'ers dat zich in een problematische situatie voor een specifieke risicofactor bevindt (horizontale positie van de onderscheiden buttons). Zo worden meer zzp'ers met een hoge werkdruk (35,2%) geconfronteerd dan met emotioneel belastend werk (26,2%).

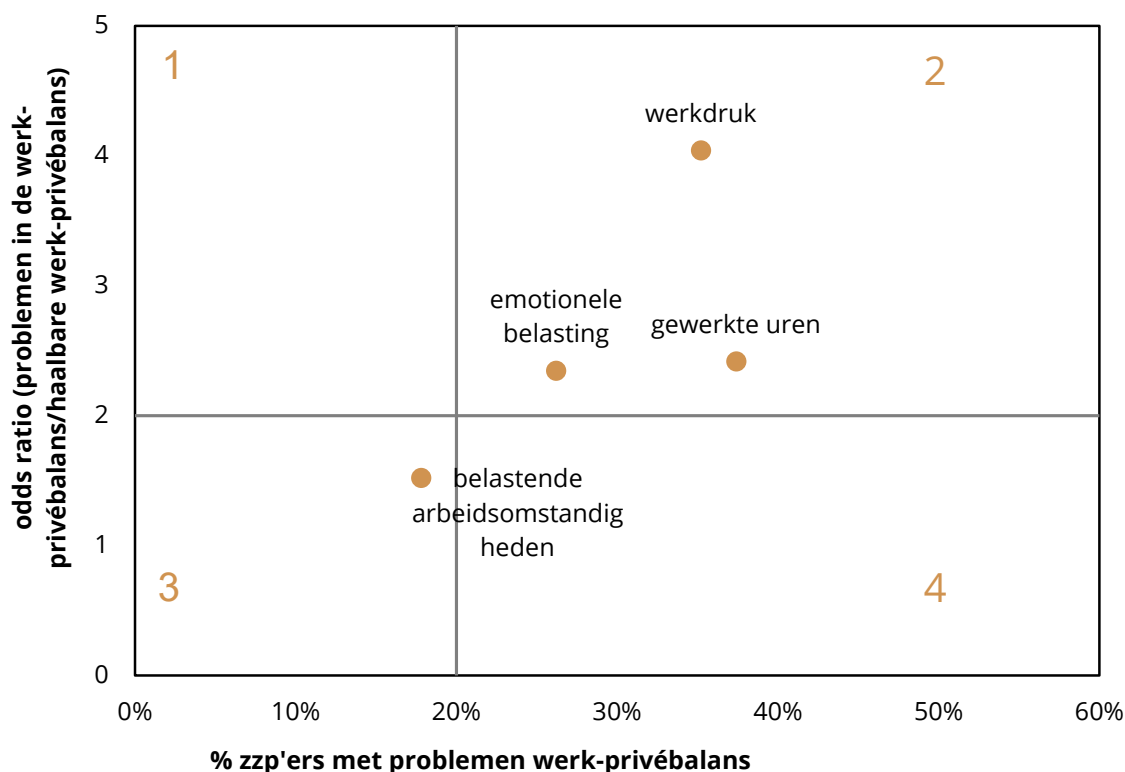
Hoge werkdruk is duidelijk de meest ernstige risicofactor voor werkstress bij zzp'ers. Hoge werkdruk komt niet alleen vaak voor (35,2% van de zzp'ers wordt er mee geconfronteerd), maar verhoogt ook aanzienlijk de kans op werkstressklachten. Ook emotionele belasting manifesteert zich als een belangrijke risico, maar is in het profiel minder kritisch omdat een kleinere groep hiermee geconfronteerd wordt (26,2%).

Verder valt op dat een ruime groep van zzp'ers gemiddeld meer dan 50 uren per week (37,4%) werkt. Ook dit vormt, in beperktere mate, een risicofactor voor werkstress.

6.2 Risicoprofiel zzp'ers voor werk-privébalans

Figuur 12 evalueert de relevantie van de vijf risicofactoren voor een problematische werk-privébalans bij zzp'ers. De risicofactor routinematig werk is niet determinerend voor problemen in de werk-privécombinatie en wordt niet in de figuur opgenomen.

Figuur 12: Risicoprofiel voor problemen met de werk-privécombinatie bij zzp'ers, 2023

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2023

Leeswijzer:

De figuur verschaft ons inzicht in de relevantie van diverse risicofactoren voor het ontstaan van problemen met de werk-privécombinatie bij zzp'ers. De ernstgraad van specifieke risicofactoren wordt bepaald door 2 elementen:

- De impact van een specifieke risicofactor (verticale positionering van de onderscheiden buttons, berekend o.b.v. een logistische regressie-analyse en de daaruit resulterende odds ratio's). Zo vormt een hoge werkdruk (ruim verviervoudiging van de kansverhouding problemen met de werk-privécombinatie/haalbare werk-privécombinatie) duidelijk een hoger risico voor het ontstaan van een problematische werk-privébalans dan belastende arbeidsomstandigheden (de kansverhouding problemen met de werk-privécombinatie/haalbare werk-privécombinatie verhoogt met een factor anderhalf).
- Het aandeel zzp'ers dat zich in een problematische situatie voor een specifieke risicofactor bevindt (horizontale positie van de onderscheiden buttons). Zo worden meer zzp'ers met een hoge werkdruk (35,2%) geconfronteerd dan met emotioneel belastend werk (26,2%).

Van de onderzochte factoren vormt hoge werkdruk veruit het belangrijkste risico voor onevenwicht in de werk-privébalans bij zzp'ers. Een hoge werkdruk komt niet alleen vaak voor (35,2% van de zzp'ers wordt er mee geconfronteerd), maar verhoogt ook aanzienlijk het risico op een onevenwicht in de werk-privébalans. Ook emotioneel belastend werk en/of lange werkdagen

(gemiddeld meer dan 50 uur per week) verhogen het risico op problemen in de werk-privébalans met een factor van meer dan 2.

7. De werkbaarheidssituatie van een aantal specifieke groepen

7.1 Vrouwelijke en mannelijke zzp'ers

In vergelijking met 2007 is het aandeel vrouwen bij de zzp'ers toegenomen, van 31,1% naar 42,7%.

Tabel 10 geeft voor de mannen en de vrouwen het aandeel dat wordt geconfronteerd met werkbaarheidsknelpunten/werkbaarheidsrisico's. Er wordt nagegaan of deze aandelen significant verschillen.

Tabel 10: Werkbaarheidssituatie van zzp'ers, 2023

		man %	vrouw %	verschil- toetsing	zzp'ers %
werkbaar werk	 werkbaarheidsgraad	58,7	54,8	ns	57,1
	N	588	447		1.037
werkbaarheidsknelpunten					
werkstress	 werkstressklachten	31,8	37,0	ns	34,0
	 symptomen burn-out	11,4	13,8	ns	12,4
welbevinden/motivatie	 motivatieproblemen	8,2	9,1	ns	8,6
	 ernstige demotivatie	2,9	4,0	ns	3,3
leermogelijkheden	 onvoldoende leermogelijkheden	2,0	4,6	s	3,1
	 ernstig leerdeficit	0,2	1,8	s	0,9
werk-privébalans	 problemen werk-privécombinatie	23,9	25,2	ns	24,4
	 acuut werk-privéconflict	6,8	8,8	ns	7,6
werkbaarheidsrisico's					
werkdruk	 hoge werkdruk	36,6	33,1	ns	35,2
	 zeer hoge werkdruk	13,2	11,9	ns	12,6
emotionele belasting	 emotioneel belastend werk	22,1	31,7	s	26,2
	 emotionele overbelasting	3,7	6,4	s	5,0
taakvariatie	 routinematig werk	4,2	9,9	s	6,6
	 extreem routinematig werk	0,5	2,9	s	1,5
fysieke arbeidsomstandigheden	 belastende arbeidsomstandigheden	20,8	14,2	s	17,9
	 zeer hoge fysieke belasting	6,3	5,7	ns	6,0

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2023

Leeswijzer:

- De rijen met de rode blokjes hebben betrekking op zzp'ers in een acuut problematische situatie, d.i. een subgroep binnen de groep die geconfronteerd wordt met werkbaarheidsknelpunten of -risico's, maar hun aandeel wordt berekend op de totale populatie.
- De codering 's/ns' wijst erop dat bij toetsing een al dan niet significant verschil (Pearson chi²; $p \leq 0,05$) tussen de meetgegevens van de deeltgroepen werd vastgesteld.

Als we de werkbaarheidsknelpunten bekijken dan kunnen we enkel op het vlak van onvoldoende leermogelijkheden/ernstig leerdeficit spreken van een significant verschil tussen de mannelijke en de vrouwelijke zzp'ers. Het aandeel problematisch ligt hoger bij de vrouwen. Voor alle andere werkbaarheidsknelpunten ligt het aandeel problematisch bij de vrouwen telkens hoger maar we kunnen niet spreken van een statistisch significant verschil.

Voor de werkbaarheidsrisico's zijn er wel meer verschillen tussen de mannen en de vrouwen. Bij de vrouwen ligt het aandeel met emotioneel belastend werk en het aandeel met routinematig werk hoger bij dan bij de mannen. Voor fysieke belasting zien we het omgekeerde. Op het vlak van werkdruk is er dan weer geen sprake van een significant verschil naar gender.

7.2 De werkbaarheidssituatie naar leeftijd

In vergelijking met 2007 is het aandeel 50+ ers bij de zzp'ers toegenomen, van 28,1% naar 49,4%. Bij de andere leeftijdsgroepen is er sprake van een daling. Het aandeel jongeren (tot en met 35 jaar) is gedaald van 27,9% naar 20,6%, het aandeel in de leeftijdscategorie van 36 tot 49 jaar is gedaald van 44% naar 30,1%.

Tabel 11 vergelijkt de zzp'ers voor drie leeftijdsgroepen: max 35 jaar, 36-49 jaar en 50-plussers. Ze geeft voor deze drie leeftijdsgroepen het aandeel dat wordt geconfronteerd met de respectievelijke werkbaarheidsknelpunten/werkbaarheidsrisico's. Er wordt nagegaan of deze aandelen significant verschillen.

Tabel 11: Werkbaarheidssituatie van zzp'ers naar leeftijd, 2023

	max 35 jaar %	36-49 jaar %	vanaf 50 jaar %	verschil- toetsing	zzp'ers %
werkbaarheidsgraad	49,8	59,1	59,1	<i>s</i>	57,1
<i>N</i>	213	313	506		1.037
werkstressklachten	40,1	31,6	32,7	<i>ns</i>	34,0
symptomen burn-out	18,5	11,1	10,5	<i>s</i>	12,4
motivatieproblemen	10,6	7,9	8,1	<i>ns</i>	8,6
ernstige demotivatie	3,2	3,2	3,6	<i>ns</i>	3,3
onvoldoende leermogelijkheden	1,4	2,5	4,3	<i>ns</i>	3,1
ernstig leerdeficit	0,0	0,6	1,4	<i>ns</i>	0,9
problemen werk-privécombinatie	30,1	23,9	22,3	<i>ns</i>	24,4
acuut werk-privéconflict	10,6	7,3	6,6	<i>ns</i>	7,6
hoge werkdruk	42,0	36,8	31,0	<i>s</i>	35,2
zeer hoge werkdruk	15,5	12,9	11,2	<i>ns</i>	12,6
emotioneel belastend werk	35,3	30,5	19,7	<i>s</i>	26,2
emotionele overbelasting	8,3	5,7	3,0	<i>s</i>	5,0
routinematig werk	5,0	6,3	7,7	<i>ns</i>	6,6
extreem routinematig werk	0,5	1,6	2,0	<i>ns</i>	1,5
belastende arbeidsomstandigheden	17,4	18,4	18,0	<i>ns</i>	17,9
zeer hoge fysieke belasting	4,4	7,2	6,1	<i>ns</i>	6,0

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2023

Leeswijzer:

- De rijen met de rode blokjes hebben betrekking op zzp'ers in een acuut problematische situatie, d.i. een subgroep binnen de groep die geconfronteerd wordt met werkbaarheidsknelpunten of -risico's, maar hun aandeel wordt berekend op de totale populatie.
- De codering 's/ns' wijst erop dat bij toetsing een al dan niet significant verschil (Pearson chi²; $p \leq 0,05$) tussen de meetgegevens van de deelgroepen werd vastgesteld.

Voor de meeste indicatoren kunnen we niet spreken van een significant verschil, ook de werkbaarheidsgraad verschilt niet significant. We zien enkel een verschil voor burn-outsymptomen, hoge werkdruk en emotionele (over)belasting. In het geval van burn-outsymptomen is de score ongunstiger voor de jongste leeftijdsgroep. Dit is ook zo voor hoge werkdruk en emotionele (over)belasting.

7.3 De werkbaarheidssituatie naar anciënniteit

Tabel 12 vergelijkt de zzp'ers naar anciënniteit. Ze gaat na of het aandeel dat wordt geconfronteerd met de respectievelijke werkbaarheidsknelpunten/werkbaarheidsrisico's verschilt tussen degenen met een anciënniteit van maximaal vijf jaar en deze met een anciënniteit van meer dan vijf jaar.

Tabel 12: Werkbaarheidssituatie van zzp'ers naar anciënniteit, 2023

		maximaal vijf jaar anciënniteit %	vanaf vijf jaar anciënniteit %	verschil- toetsing	zzp'ers %
 werkbaarheidsgraad		57,7	56,6	<i>ns</i>	57,1
	<i>N</i>	286	747		1.037
 werkstressklachten		33,8	34,2	<i>ns</i>	34,0
	 symptomen burn-out	15,4	11,3	<i>ns</i>	12,4
 motivatieproblemen		7,6	9,0	<i>ns</i>	8,6
	 ernstige demotivatie	2,7	3,6	<i>ns</i>	3,3
 onvoldoende leermogelijkheden		1,4	3,8	<i>s</i>	3,1
	 ernstig leerdeficit	0,3	1,1	<i>ns</i>	0,9
 problemen werk-privécombinatie		23,4	25,0	<i>ns</i>	24,4
	 acuut werk-privéconflict	6,9	7,9	<i>ns</i>	7,6
 hoge werkdruk		32,8	36,3	<i>ns</i>	35,2
	 zeer hoge werkdruk	10,6	13,5	<i>ns</i>	12,6
 emotioneel belastend werk		25,0	26,8	<i>ns</i>	26,2
	 emotionele overbelasting	5,1	5,0	<i>ns</i>	5,0
 routinematig werk		5,8	7,0	<i>ns</i>	6,6
	 extreem routinematig werk	1,7	1,5	<i>ns</i>	1,5
 belastende arbeidsomstandigheden		13,9	19,5	<i>s</i>	17,9
	 zeer hoge fysieke belasting	4,2	6,7	<i>ns</i>	6,0

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2023

Leeswijzer:

- De rijen met de rode blokjes hebben betrekking op zzp'ers in een acuut problematische situatie, d.i. een subgroep binnen de groep die geconfronteerd wordt met werkbaarheidsknelpunten of -risico's, maar hun aandeel wordt berekend op de totale populatie.
- De codering 's/ns' wijst erop dat bij toetsing een al dan niet significant verschil (Pearson chi²; $p \leq 0,05$) tussen de meetgegevens van de deelgroepen werd vastgesteld.

Voor de meeste werkbaarheidsindicatoren kunnen we niet spreken van een significant verschil naar anciënniteit. Voor onvoldoende leermogelijkheden en belastende arbeidsomstandigheden scoren de zzp'ers met maximaal vijf jaar anciënniteit beter.

8. Een blik op zzp'ers met een vrij beroep en uit de intellectuele diensten

Ongeveer de helft van de zzp'ers heeft een vrij beroep of werkt in de sector van de intellectuele diensten. Het aandeel van de intellectuele diensten bij de zzp'ers is sinds 2007 verdrievoudigd

van 9,4% naar 28,1%. We bekijken voor deze twee sectoren de werkbaarheidsindicatoren afzonderlijk.

8.1 Zzp'ers met een vrij beroep

De werkbaarheidsmonitor 2023 tekent voor zzp'ers met een vrij beroep een werkbaarheidsgraad op van 53,3%. Werkstressklachten (40,8%) en problemen in de werk-privécombinatie (23,4%) vormen de belangrijkste werkbaarheidsknelpunten, hoge werkdruk (42,6%) en emotionele belasting (46,7%) de voornaamste werkbaarheidsrisico's.

Tabel 13: Werkbaarheidssituatie zzp'ers vrije beroepen, 2023

		vrije beroepen %
Werkbaar werk	 werkbaarheidsgraad	53,3
	<i>N</i>	<i>287</i>
Werkbaarheidsknelpunten		
Werkstress	 werkstressproblemen	40,8
	 symptomen burn-out	13,7
Welbevinden/motivatie	 motivatieproblemen	8,6
	 ernstige demotivatie	2,7
Leermogelijkheden	 onvoldoende leermogelijkheden	1,4
	 ernstig leerdeficit	0,3
Werk-privé-balans	 problemen werk-privécombinatie	23,4
	 acuut werk-privéconflict	6,0
Werkbaarheidsrisico's		
Werkdruk	 hoge werkdruk	42,6
	 zeer hoge werkdruk	16,5
Emotionele belasting	 emotioneel belastend werk	46,7
	 emotionele overbelasting	12,0
Taakvariatie	 routinematig werk	5,8
	 extreem routinematig werk	1,7
Fysieke arbeidsomstandigheden	 belastende arbeidsomstandigheden	10,9
	 zeer hoge fysieke belasting	4,3

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2023

Leeswijzer:

- De rijen met de rode blokjes hebben betrekking op zzp'ers uit de intellectuele diensten in een acuut problematische situatie, d.i. een subgroep binnen de groep die geconfronteerd wordt met werkbaarheidsknelpunten of -risico's, maar hun aandeel wordt berekend op de totale populatie.

8.2 Zzp'ers in de intellectuele diensten

De werkbaarheidsmonitor 2023 tekent voor zzp'ers in de intellectuele diensten een werkbaarheidsgraad op van 65,3%. Werkstressklachten (27,5%) en problemen in de werk-privécombinatie (16,8%) vormen de belangrijkste werkbaarheidsknelpunten, hoge werkdruk (32,5%) en emotionele belasting (21,1%) de voornaamste werkbaarheidsrisico's.

Tabel 14: Werkbaarheidssituatie zzp'ers intellectuele diensten, 2023

		intellectuele diensten zzp'ers %
Werkbaar werk	 werkbaarheidsgraad	65,3
	N	285
Werkbaarheidsknelpunten		
Werkstress	 werkstressproblemen	27,5
	 symptomen burn-out	11,1
Welbevinden/motivatie	 motivatieproblemen	8,0
	 ernstige demotivatie	3,8
Leermogelijkheden	 onvoldoende leermogelijkheden	1,4
	 ernstig leerdeficit	0,7
Werk-privé-balans	 problemen werk-privécombinatie	16,8
	 acuut werk-privéconflict	4,3
Werkbaarheidsrisico's		
Werkdruk	 hoge werkdruk	32,5
	 zeer hoge werkdruk	10,7
Emotionele belasting	 emotioneel belastend werk	21,1
	 emotionele overbelasting	3,1
Taakvariatie	 routinematig werk	3,1
	 extreem routinematig werk	0,7
Fysieke arbeidsomstandigheden	 belastende arbeidsomstandigheden	0,6
	 zeer hoge fysieke belasting	0,0

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2023

Leeswijzer:

- De rijen met de rode blokjes hebben betrekking op zzp'ers in de intellectuele diensten in een acuut problematische situatie, d.i. een subgroep binnen de groep die geconfronteerd wordt met werkbaarheidsknelpunten of -risico's, maar hun aandeel wordt berekend op de totale populatie.

9. Aanvullende informatie over de arbeidssituatie van zzp'ers

In de werkbaarheidsenquêtes wordt - naast de besproken indicatoren - ook aanvullende informatie opgevraagd over de arbeidssituatie en de werkbeleving. Bij de meting 2023 werden gegevens verzameld over de tevredenheid, de werkorganisatie, het competentieportfolio, grensoverschrijdend gedrag en de toekomstverwachtingen. We brengen in dit hoofdstuk deze informatie voor zzp'ers bijeen en vergelijken (significantietoets) deze met zmp'ers. Wanneer mogelijk bekijken we de evolutie in de tijd.

9.1 Tevredenheid

In de werkbaarheidsmonitor wordt gepeild naar de tevredenheid over een aantal aspecten van het zelfstandig ondernemerschap. In dit rapport stellen we ons de vraag over welke aspecten van het zelfstandig ondernemerschap zzp'ers meer tevredener zijn dan zmp'ers en voor welke aspecten minder. We gaan ook na of zzp'ers nu meer (of minder) tevreden zijn dan pakweg 15 jaar geleden.

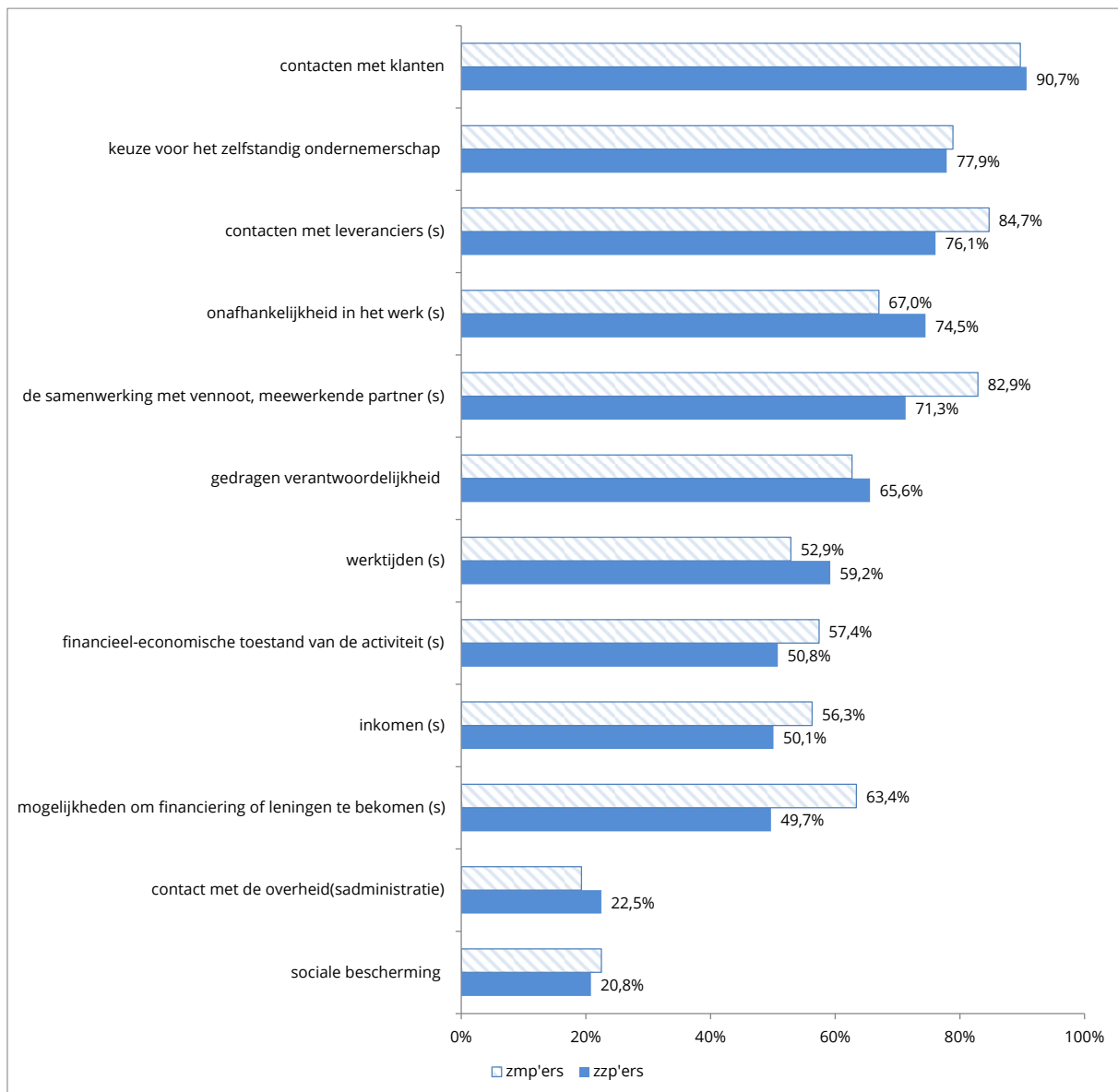
9.1.1 Vergelijking zzp'ers en zmp'ers

Acht op de tien (77,9%) van de zzp'ers is (zeer) tevreden is over hun keuze voor het zelfstandig ondernemerschap. Hiermee zitten ze op hetzelfde niveau als de zmp'ers.

Zzp'ers zijn het meest tevreden over hun contacten met de klanten en het minst over de sociale bescherming. Ook daarin verschillen ze niet van de zmp'ers.

Voor de meeste aspecten zoals contacten met leveranciers, samenwerking met vennoot of partner ligt het aandeel 'tevreden' lager bij de zzp'ers dan bij de zmp'ers. Ook voor een aantal aspecten die verband houden met de financiële kant van de onderneming (inkomen, mogelijkheid tot het bekomen van financiering, financieel economische situatie) liggen de tevredenheidsscores voor de zzp'ers lager dan de zmp'ers. Zzp'ers zijn enkel over hun onafhankelijkheid en hun werktijden tevredener dan de zmp'ers.

Figuur 13: Aandeel dat (zeer) tevreden is over een aantal aspecten van het zelfstandig ondernemerschap voor zzp'ers en zmp'ers, 2023

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2023

Leeswijzer:

- De codering (s) bij de aspecten van tevredenheid wijst op een significant verschil (Pearson χ^2 ; $p \leq 0,05$) tussen de meetgegevens van zzp'ers en zmp'ers. De cijfers voor zmp'ers worden enkel vermeld als er sprake is van een significant verschil met de zzp'ers.
- Het aandeel voor de tevredenheid over de samenwerking met vennoot, meewerkende partner is berekend op het aantal zelfstandige ondernemers waarop deze vraag van toepassing is (d.w.z. de zelfstandige activiteit is ondergebracht in een vennootschap of er zijn meerdere zelfstandigen betrokken bij het dagelijks beheer van de zelfstandige activiteit).

9.1.2 Evolutie van de tevredenheid bij zzp'ers

Zijn zzp'ers nu meer (minder) tevreden over hun keuze voor het zelfstandig ondernemerschap dan in 2007? Geldt dit ook voor de afzonderlijke aspecten van het zelfstandig ondernemerschap?

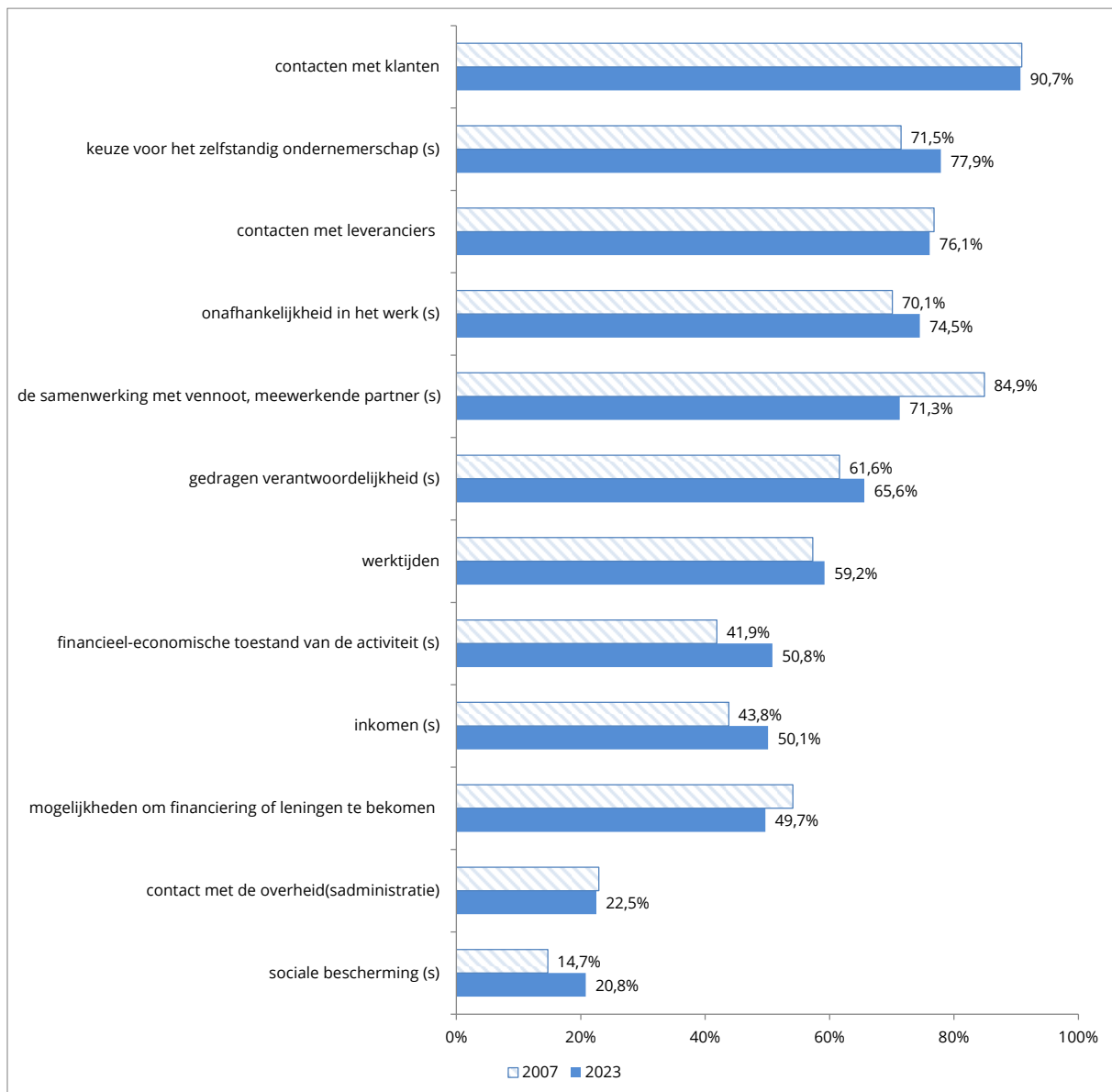
Zzp'ers zijn anno 2023 tevredener over hun keuze voor het zelfstandig ondernemerschap dan in 2007. Het aandeel is toegenomen van 71,5% naar 77,9%.

Ook voor een aantal aspecten van het zelfstandig ondernemerschap zien we een positieve evolutie. Het aandeel zzp'ers dat tevredener is over hun inkomen en over hun financieel economische positie neemt toe. Dit is ook zo voor de tevredenheid over de sociale bescherming, de verantwoordelijkheid en de onafhankelijkheid.

Het aandeel zzp'ers dat tevreden is over de samenwerking met vennoot, meewerkende partner neemt af. In 2007 bedroeg dit aandeel nog 84,9%, in 2023 71,3%.

We zien geen evolutie voor de tevredenheid over de contacten met de klanten, de leveranciers en/of de overheidsadministratie. Dit is ook zo voor de tevredenheid over de mogelijkheid tot financiering en de werktijden.

Figuur 14: Aandeel zzp'ers dat (zeer) tevreden is over een aantal aspecten van het zelfstandig ondernemerschap 2007-2023

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2023

Leeswijzer:

- De codering (s) bij de aspecten van tevredenheid wijst op een significant verschil (Pearson chi²; $p \leq 0,05$) tussen de meetgegevens voor zzp'ers in 2007 en 2023. De cijfers voor 2007 worden enkel vermeld als er sprake is van een significant verschil met 2023.
- Het aandeel voor de tevredenheid over de samenwerking met vennoot, meewerkende partner is berekend op het aantal zelfstandige ondernemers waarop deze vraag van toepassing is (d.w.z. de zelfstandige activiteit is ondergebracht in een vennootschap of er zijn meerdere zelfstandigen betrokken bij het dagelijks beheer van de zelfstandige activiteit).

9.2 Werkorganisatie

In de werkbaarheidsmonitor worden een aantal aspecten van de werkorganisatie aan de respondenten voorgelegd. Het gaat over de gewerkte uren, nachtprestaties, aantal vakantiedagen enz. We vroegen ook of de zelfstandige activiteit ingebed is in een vennootschap, of er wordt samen-gewerkt met andere zelfstandige ondernemers en of de zelfstandige ondernemer kan beroep doen op ondersteuning door een sociaal netwerk. We stellen ons de vraag of de werkorganisatie bij zzp'ers verschilt van die van de zmp'ers. Werken ze meer uren, doen ze vaker nachtwerk, werken ze meer samen, enz.? We gaan ook na of de werkorganisatie van de zzp'ers er nu anders uitziet dan pakweg 15 jaar geleden.

9.2.1 Vergelijking zzp'ers en zmp'ers

Bij zzp'ers ligt het gemiddeld aantal gewerkte uren per week lager dan bij zmp'ers. Bijna de helft van de zmp'ers werkt 60 uur per week of meer, bij de zzp'ers is dat drie op de tien. Het aantal vakantiedagen verschilt niet.

Ongeveer de helft van de zzp'ers maken deel uit van een vennootschap, bij de zmp'ers is dit bijna negen op tien.

Tabel 15: Aspecten van werkorganisatie voor zzp'ers en zmp'ers, 2023

	zzp'ers	zmp'ers	verschil- toetsing
	%	%	
aantal werkuren per week			
≤40 uren	32,1	15,1	s
41-59 uren	38,3	35,9	
≥60 uren	29,6	48,9	
nachtarbeid (tussen 22u en 6u)			
altijd	2,3	3,4	s
vaak	7,9	12,5	
soms	33,7	36,2	
nooit	56,1	47,9	
voelt u zich (als u dat nodig vindt) bij uw bedrijfsvoering ondersteund door een sociaal netwerk (verenigingen, externe adviseurs, familieraad)?			
goed	46,0	51,4	s
beperkt	39,7	39,8	
niet	14,3	8,8	
is uw zelfstandige activiteit ondergebracht in een vennootschap?			
ja	55,4	89,4	s
nee	44,6	10,6	
zijn er meerdere zelfstandigen betrokken bij het dagelijks beheer van uw zelfstandige activiteit?			
ja	24,3	69,0	s
nee	75,7	34,1	
gemiddelde wekelijkse arbeidsduur (aantal uren per week)	49,4	56,7	s
aantal vakantiedagen (aantal dagen in 2018)	20,8	19,9	ns

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2023

Leeswijzer:

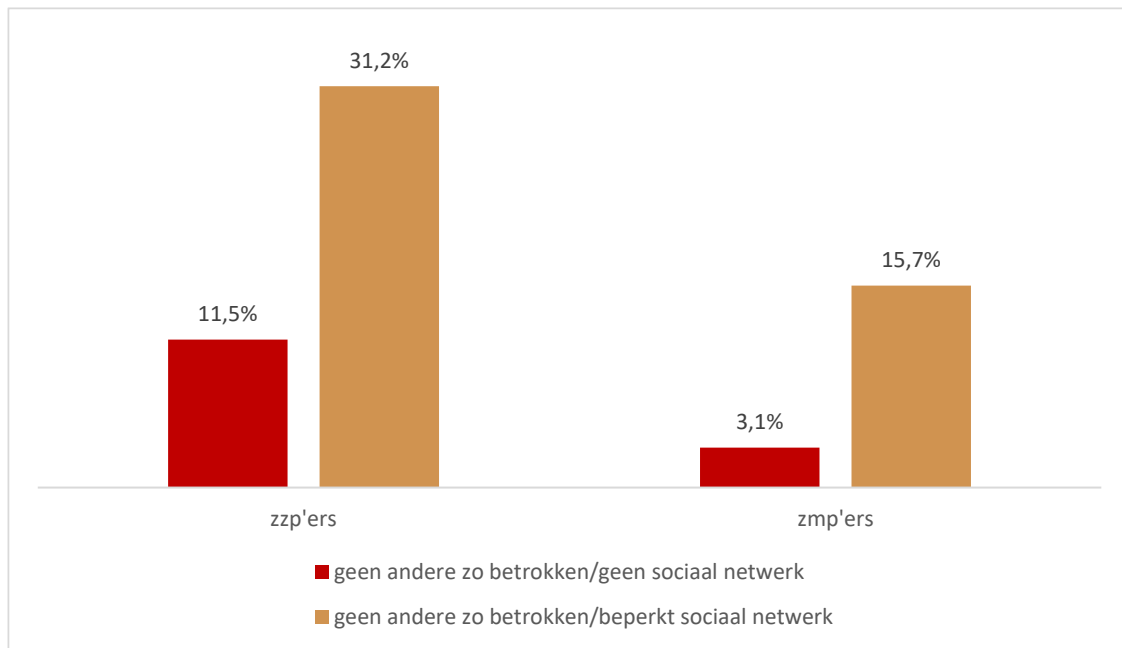
- De verschiltoetsing vergelijkt zzp'ers met zmp'ers (pearson chi², 's' indien $p \leq 0,05$ versus 'ns' indien $p > 0,05$).

46% van de zzp'ers voelt zich goed ondersteund door zijn sociaal netwerk. Bij de zmp'ers ligt dit aandeel op 51,4%. Vooral het aandeel dat niet ondersteund wordt door een sociaal netwerk ligt hoger bij de zzp'ers nl. 14,3% versus 8,8% bij de zmp'ers.

Bij de zzp'ers zijn er minder vaak andere zelfstandigen betrokken bij hun dagelijks beheer, 24,3% versus 69% bij de zmp'ers. Wanneer we deze informatie combineren met deze over ondersteuning door het sociaal netwerk, dan stellen we vast dat meer dan vier op tien zzp'ers (11,5% + 31,2%) er voor het dagdagelijks beheer er zo goed als alleen voorstaan: er zijn geen andere

zelfstandigen betrokken en zij kunnen niet of maar beperkt beroep doen op een sociaal netwerk. Dit aandeel is meer dan het dubbele dan dat van de zmp'ers dat afklopt op minder dan twee op tien (3,1% + 15,7%). De percentages zijn weergegeven in figuur 15.

Figuur 15: Aandeel zzp'ers en aandeel zmp'ers waarbij geen andere zelfstandigen betrokken zijn bij het dagdagelijks beheer én die zich niet of slechts beperkt kunnen beroepen op ondersteuning door hun sociaal netwerk, 2023

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2023

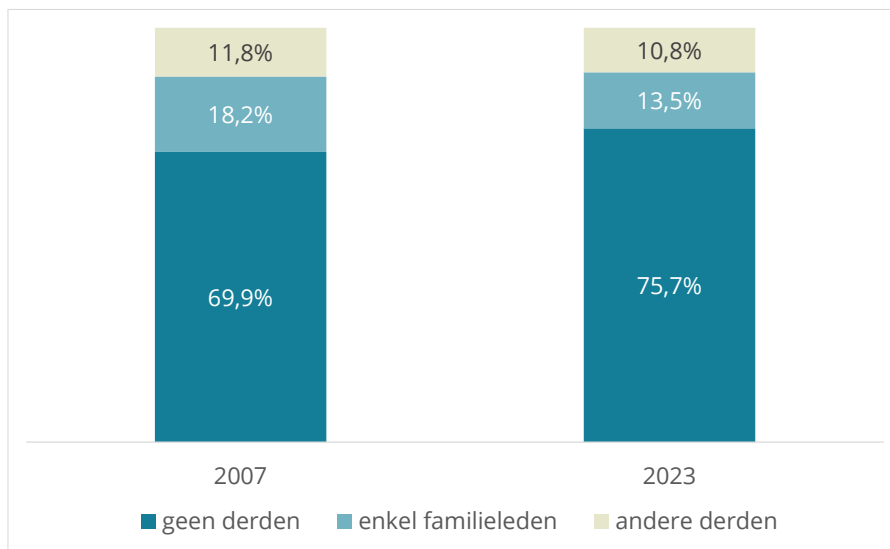
9.2.2 Evolutie van de werkorganisatie bij zzp'ers

Werken zzp'ers meer (minder) uren of 's nachts dan in 2007? Werken ze sindsdien meer (minder) samen met andere zelfstandige ondernemers? Is deel uitmaken van een vennootschap in opmars, evolueert de ondersteuning door het sociaal netwerk gunstig?

Het aandeel zzp'ers dat 's nachts werkt is sinds 2007 niet geëvolueerd.

Het aandeel zzp'ers waarbij er meerdere zelfstandigen betrokken zijn bij de dagdagelijkse activiteit is afgenomen van 30,1% naar 24,3%. Uit figuur 16 blijkt dat vooral de betrokkenheid van familieleden veel minder is dan bij het begin van de werkbaarheidsmetingen.

Figuur 16: Betrokkenheid bij de zelfstandige activiteit van familieleden en derden, zzp'ers, 2007-2013

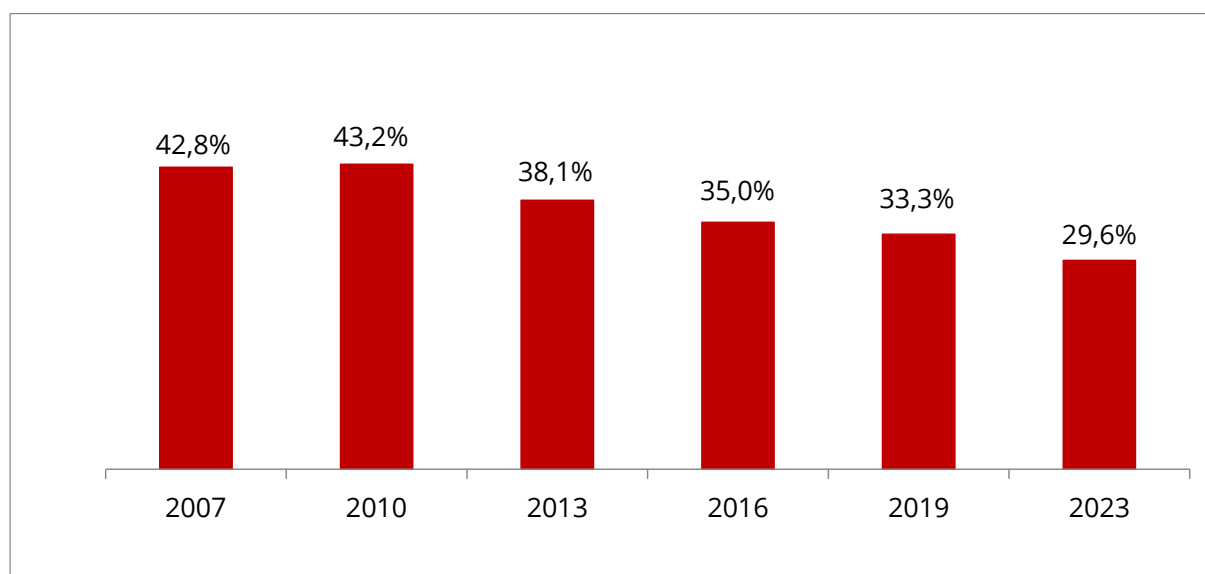
Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2023

Het aandeel zzp'ers wiens activiteit ondergebracht is in een vennootschap neemt toe van 35,4% in 2007 tot 55,4% in 2023. Ook het aandeel zzp'ers dat goed ondersteund wordt door een sociaal netwerk neemt toe. In 2023 lag dit aandeel op 46%, in 2013 was dat 37,5%.

Zzp'ers nemen meer dan in het verleden vakantie. Het aantal vakantiedagen nam toe van 17,4 in 2013 naar 20,8 tien jaar later. Ook het gemiddeld aantal gewerkte uren per week daalt in die periode van 52,7 uur naar 49,4 uur.

Het aandeel zzp'ers dat gemiddeld 60 uur of meer per week werkt is afgenomen. In 2007 was dit 42,8%, in 2023 daalt dit aandeel naar drie op de tien (29,6%). Deze informatie is opgenomen in figuur 17.

Figuur 17: Aandeel zzp'ers dat gemiddeld 60 uur of meer per week werkt, 2007-2023

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2007-2023

9.3 Competentieportfolio

De werkbaarheidsmonitor verzamelt informatie over het competentieportfolio van de zelfstandige ondernemer: het opleidingsniveau, bijkomende getuigschriften en bijscholing. Aan de respondenten werd sinds 2013 ook gevraagd of ze zich voldoende opgeleid voelen voor enerzijds de technische en vaktechnische aspecten van het werk en anderzijds het beheer en het management van het bedrijf. Eerder onderzoek op basis van de werkbaarheidsmonitor wijst op het belang van een goed onderbouwd competentieportfolio 'Zelfstandige ondernemers die over sterke competenties beschikken, zijn ook succesvoller in hun ondernemerschap. Ondernemers opereren immers in een economie die in toenemende mate kennisgedreven is, en mede onder invloed van de digitalisering specifieke competenties vereist' (Penne, Bourdeaud'hui (2019)). In voorliggend rapport stellen we ons de vraag of het competentieportfolio van zzp'ers verschilt van dat van zmp'ers. Zijn ze meer (of minder) opgeleid? Volgen ze vaker (minder vaak) een bijscholing? Ervaren ze een groter (kleiner) opleidingsdeficit? We gaan ook na of het competentieportfolio van de zzp'ers geëvolueerd is.

9.3.1 Vergelijking zzp'ers en zmp'ers

Iets meer dan vier op tien van de zzp'ers heeft een diploma hoger onderwijs lange type (43,6%). Bij de zmp'ers is dit meer dan een op de drie (36,5%).

54,4% van de zzp'ers volgt in 2022 een bijscholing, dit aandeel komt overeen met dat van de zmp'ers.

Zeven op de tien van de zzp'ers behaalt een bijkomend technisch of vakinhoudelijk getuigschrift, negen op tien voelt zich altijd of vaak voldoende opgeleid voor de technische en vakinhoudelijke aspecten van het werk. Deze cijfers liggen volledig in lijn met deze voor de zmp'ers.

Op het vlak van managementvaardigheden is er wel een verschil. Zzp'ers hebben minder dan zmp'ers een bijkomend getuigschrift 'beheer en management' (35,8% versus 48,5%). Zzp'ers ervaren vaker een ernstig opleidingsdeficit op dat vlak. Bij de zzp'ers geeft een op de drie aan zich soms of nooit voldoende opgeleid te voelen voor het beheer en het management van het bedrijf. Bij de zmp'ers zijn dat er drie op de tien.

Tabel 16: competentieportfolio van zzp'ers en zmp'ers, 2023

	zzp'ers	zmp'ers	verschil- toetsing
	%	%	
hoogste getuigschrift			
geen, lager of lager secundair	7,4	6,5	s
hoger secundair	22,2	30,7	
hoger onderwijs korte type	26,8	26,3	
hoger onderwijs lange type/universiteit	43,6	36,5	
voelt u zich voldoende opgeleid voor de vakinhoudelijke of technische aspecten van uw zelfstandige activiteit?			
altijd	48,7	50,6	ns
vaak	43,2	43,4	
soms	7,2	5,7	
nooit	0,9	0,3	
voelt u zich voldoende opgeleid voor het beheer en het management van uw bedrijf, firma?			
altijd	23,2	20,4	s
vaak	43,3	48,7	
soms	29,1	28,9	
nooit	4,5	2,0	
beschikt u over een bijkomend getuigschrift?			
vakinhoudelijke of technische opleiding	69,4	67,8	ns
beheer en management	35,8	48,5	s
deelname aan bijscholing afgelopen jaar	54,4	54,7	ns

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2023

Leeswijzer:

- De verschiltoetsing vergelijkt zzp'ers met zmp'ers (pearson χ^2 , 's' indien $p \leq 0,05$ versus 'ns' indien $p > 0,05$).

9.3.2 Evolutie van het competentieportfolio bij zzp'ers

Het opleidingsniveau van de zzp'ers neemt toe. Sinds 2007 is het aandeel zzp'ers met maximaal een diploma lager secundair meer dan gehalveerd, het aandeel met een diploma hoger onderwijs lange type is gestegen van 27,7% naar 43,6%. Zzp'ers scholen zich ook vaker bij. Dit aandeel is geëvolueerd van 40,3% in 2007 naar 54,5% in 2023.

Opvallend is ook dat het aandeel zzp'ers dat zich altijd of vaak voldoende competent voelt op het vlak van beheer en management van de organisatie sinds 2013 is afgenomen. Dit aandeel is gedaald van 70,7% in 2013 naar 66,5% in 2023.

9.4 Grensoverschrijdend gedrag

In de werkbaarheidsmonitor wordt aan de respondenten gevraagd of zij in het voorbije jaar slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag: pesten op het werk, intimidatie, seksueel geweld en fysieke agressie. Komt grensoverschrijdend gedrag vaker voor bij zzp'ers of zien we geen verschil met de zmp'ers?

13,3% van de zzp'ers is het slachtoffer van intimidatie of bedreiging. 1,8% is het slachtoffer van lichamelijk geweld, 4,2% van ongewenst seksueel gedrag en 3,4% van pestgedrag. Voor intimidatie zijn de cijfers gunstiger dan bij de zmp'ers, voor ongewenst seksueel zien we het omgekeerde. Op het vlak van pesten en lichamelijke liggen de cijfers de lijn van de bevindingen bij de zmp'ers.

Tabel 17: Grensoverschrijdend gedrag bij zzp'ers en zmp'ers, 2023

	zzp'ers	zmp'ers	verschil- toetsing
	%	%	
slachtoffer van lichamelijk geweld			
nooit	98,2	97,6	ns
sporadisch	1,8	2,4	
regelmatig	0,0	0,0	
slachtoffer van intimidatie of bedreiging			
nooit	86,7	82,8	s
sporadisch	12,8	15,1	
regelmatig	0,5	2,1	
slachtoffer van ongewenst seksueel gedrag			
nooit	95,9	98,3	s
sporadisch	3,9	1,7	
regelmatig	0,3	0,0	
slachtoffer van pestgedrag			
nooit	96,6	96,2	ns
sporadisch	3,0	3,5	
regelmatig	0,4	0,3	

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2023

Leeswijzer:

- De verschiltoetsing vergelijkt zzp'ers met zmp'ers (pearson chi², 's' indien $p \leq 0,05$ versus 'ns' indien $p > 0,05$).

9.4.1 Evolutie van het grensoverschrijdend gedrag bij zzp'ers

Pas sinds de werkbaarheidsmeting 2016 is er bij de zelfstandige ondernemers gepeild naar aspecten van grensoverschrijdend gedrag. Voor geen van de vier indicatoren kon er in die korte periode een evolutie worden vastgesteld.

9.5 Kijk op de toekomst

In de werkbaarheidsmonitor worden een aantal gegevens verzameld die betrekking hebben op de toekomst. Het gaat concreet over de haalbaarheid van werken tot het pensioen, de groeiverwachtingen van de zelfstandige activiteit voor de komende drie à vijf jaar en de mate waarin het gezin afhankelijk is van het inkomen uit de zelfstandige activiteit. Zien zzp'ers het vaker (minder vaak) zitten om te werken tot het pensioen dan zmp'ers? Hebben ze andere groeiverwachtingen? Is hun gezin vaker (minder vaak) afhankelijk van het inkomen van de zelfstandige activiteit? We gaan ook na of het toekomstperspectief van de zzp'ers er nu anders uit ziet dan pakweg 10 jaar geleden.

9.5.1 Vergelijking zzp'ers en zmp'ers

De groeiverwachtingen van zzp'ers liggen onder deze van de zmp'ers. 33,8% van de zzp'ers tegenover 45,3% van de zmp'ers verwacht in 2023 een groei van de activiteit voor de komende 3 à 5 jaar.

Bij meer dan 80% van de zzp'ers is het gezin helemaal of in belangrijke mate afhankelijk van het inkomen uit de zelfstandige activiteit. Bij de zmp'ers ligt dit aandeel boven de 90%.

Op het vlak van haalbaarheid van pensioen zijn er geen significante verschillen tussen zzp'ers en zmp'ers. 71,2% van de zzp'ers (40+) vindt doorwerken tot het pensioen een haalbare kaart, 26% ziet dat zitten mits aangepast werk. Slechts 2,8% acht doorwerken tot het pensioen niet haalbaar.

Tabel 18: Aspecten van de toekomst voor zzp'ers en zmp'ers, 2023

	zzp'ers	zmp'ers	verschil- toetsing
	%	%	
groeiverwachting komende 3 à 5 jaar			
verwacht groei van activiteit	33,8	45,3	s
verwacht behoud van huidig peil	46,5	38,2	
verwacht vermindering of stopzetting	19,8	16,4	
haalbaarheid pensioen bij 40+			
doorwerken tot pensioen haalbaar	71,2	68,0	ns
doorwerken tot pensioen haalbaar, mits aangepast werk	26,0	28,0	
doorwerken tot pensioen niet haalbaar	2,8	3,9	
In welke mate is uw gezin afhankelijk van het inkomen uit uw zelfstandige activiteit?			
helemaal	33,8	47,2	s
in belangrijke mate	48,3	45,3	
in beperkte mate	13,3	6,1	
helemaal niet	4,6	1,4	

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2023

Leeswijzer:

- De verschiltoetsing vergelijkt zzp'ers met zmp'ers (pearson χ^2 , 's indien $p \leq 0,05$ versus ns indien $p > 0,05$).

9.5.2 Evolutie van de kijk op de toekomst bij zzp'ers

De groeiverwachtingen van de zzp'ers van vandaag zijn minder gunstig dan in 2007. Toen verwachten nog 44,1% van de zzp'ers in de komende jaren te groeien en 14,4% te stoppen. In 2023 liggen deze percentages op respectievelijk 33,8% en 19,8%.

Voor het aandeel zzp'ers dat werken tot het pensioen haalbaar acht (referentie 2007) en voor de inkomensafhankelijkheid van de zelfstandige activiteit (referentie 2013) evolueren de percentages niet.

Referentielijst

Bourdeaud'hui, R., Janssens, F., & Vanderhaeghe, S. (2019). *Tevredenheid over het zelfstandig ondernemerschap Analyse op basis van de Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2007-2016* Brussel: SERV-Stichting Innovatie & Arbeid. Geraadpleegd op <http://www.serv.be/node/13009>

Penne, K., Bourdeaud'hui, R. (2019). *De competentieportfolio van de Vlaamse zelfstandige ondernemer Analyse op basis van de Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2007-2016* Brussel: SERV-Stichting Innovatie & Arbeid. Geraadpleegd op <http://www.serv.be/node/13010>

Bourdeaud'hui, R., Janssens, F., Lamberts, M., Notebaert, S., & Vanderhaeghe, S. (2023). *Hoe werkbaar is je job? Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2023 – zelfstandige ondernemers*. Brussel: SERV-Stichting Innovatie & Arbeid. Geraadpleegd op <https://www.serv.be/node/16264>

Bourdeaud'hui, R., Lamberts, M., Notebaert, S., & Vanderhaeghe, S. (2024). *Methodologie Vlaamse werkbaarheidsmonitor*. Brussel: SERV-Stichting Innovatie & Arbeid. Geraadpleegd op <https://www.serv.be/node/16457>

Bourdeaud'hui, R., Lamberts, M., Notebaert, S., & Vanderhaeghe, S. (2024). *Wat maakt werk werkbaar voor zelfstandige ondernemers? Onderzoek op basis van de Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2007-2023*. Brussel: SERV-Stichting Innovatie & Arbeid. Geraadpleegd op <https://www.serv.be/node/16512>

Lijst met figuren en tabellen

Figuren

Figuur 1: Evolutie aandeel zzp/zmp, 2007-2023	11
Figuur 2: Evolutie van de werkbaarheidsgraad 2007-2023 voor zzp'ers en zmp'ers	14
Figuur 3: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met werkstressklachten en burn-outsymptomen	17
Figuur 4: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met (ernstige) motivatieproblemen	18
Figuur 5: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met onvoldoende leermogelijkheden en een ernstig leerdeficit	20
Figuur 6: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met een (acuut) problematische werk-privébalans	22
Figuur 7: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers geconfronteerd met een (zeer) hoge werkdruk	23
Figuur 8: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met emotioneel belastend werk en emotionele overbelasting	25
Figuur 9: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met (extreem) routinematig werk	26
Figuur 10: Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met belastende arbeidsomstandigheden en zeer hoge fysieke belasting	28
Figuur 11: Risicoprofiel voor werkstressklachten zzp'ers, 2023	29
Figuur 12: Risicoprofiel voor problemen met de werk-privécombinatie bij zzp'ers, 2023 ..	30
Figuur 13: Aandeel dat (zeer) tevreden is over een aantal aspecten van het zelfstandig ondernemerschap voor zzp'ers en zmp'ers, 2023	38
Figuur 14: Aandeel zzp'ers dat (zeer) tevreden is over een aantal aspecten van het zelfstandig ondernemerschap 2007-2023	40

Figuur 15:	Aandeel zzp'ers en aandeel zmp'ers waarbij geen andere zelfstandigen betrokken zijn bij het dagdagelijks beheer én die zich niet of slechts beperkt kunnen beroepen op ondersteuning door hun sociaal netwerk, 2023	43
Figuur 16:	Betrokkenheid bij de zelfstandige activiteit van familieleden en derden, zzp'ers, 2007-2013	44
Figuur 17:	Aandeel zzp'ers dat gemiddeld 60 uur of meer per week werkt, 2007-2023.....	45

Tabellen

Tabel 1:	Evolutie van de werkbaarheidsgraad 2007-2023 voor zzp'ers en zmp'ers	14
Tabel 2:	Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met werkstressklachten en burn-outsymptomen.....	16
Tabel 3:	Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met (ernstige) motivatieproblemen.....	18
Tabel 4:	Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met onvoldoende leermogelijkheden en een ernstige leerplicht	19
Tabel 5:	Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met een (acuut) problematische werk-privébalans	21
Tabel 6:	Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers geconfronteerd met een (zeer) hoge werkdruk	23
Tabel 7:	Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met emotioneel belastend werk en emotionele overbelasting.....	24
Tabel 8:	Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers met (extreem) routinematig werk	26
Tabel 9:	Evolutie 2007-2023 van het aandeel zzp'ers en zmp'ers geconfronteerd met belastende arbeidsomstandigheden en zeer hoge fysieke belasting	27
Tabel 10:	Werkbaarheidssituatie van zzp'ers, 2023.....	31
Tabel 11:	Werkbaarheidssituatie van zzp'ers naar leeftijd, 2023	33
Tabel 12:	Werkbaarheidssituatie van zzp'ers naar anciënniteit, 2023	34

Tabel 13:	Werkbaarheidssituatie zzp'ers vrije beroepen, 2023	35
Tabel 14:	Werkbaarheidssituatie zzp'ers intellectuele diensten, 2023	36
Tabel 15:	Aspecten van werkorganisatie voor zzp'ers en zmp'ers, 2023	42
Tabel 16:	competentieportfolio van zzp'ers en zmp'ers, 2023	47
Tabel 17:	Grensoverschrijdend gedrag bij zzp'ers en zmp'ers, 2023	48
Tabel 18:	Aspecten van de toekomst voor zzp'ers en zmp'ers, 2023	50
Tabel 19:	evolutie van het aandeel zzp'ers in de gerealiseerde steekproef naar geslacht, leeftijd, anciënniteit en sector*, 2007-2023	55

Bijlage 1: aandeel zzp in de deelgroepen

Tabel 19: evolutie van het aandeel zzp'ers in de gerealiseerde steekproef naar geslacht, leeftijd, anciënniteit en sector*, 2007-2023

	aandeel zzp						verschiltoetsing 2007-2023
	2007 %	2010	2013	2016	2019 %	2023 %	
Vlaamse arbeidsmarkt	57,7%	57,7%	57,5%	57,0%	58,4%	63,0%	s
man	55,0%	54,6%	54,1%	53,8%	56,5%	59,1%	s
vrouw	65,1%	64,9%	64,8%	63,4%	61,9%	68,9%	ns
verschiltoetsing	s	s	s	s	s	s	
- 30 jaar	74,2%	74,7%	78,3%	75,9%	78,7%	81,6%	ns
30 - 39 jaar	57,2%	59,8%	58,0%	55,2%	59,6%	62,7%	ns
40 - 49 jaar	55,5%	55,7%	52,5%	54,8%	58,3%	55,8%	ns
50 - 54 jaar	57,5%	55,9%	54,5%	53,4%	50,2%	64,4%	ns
55 - 65 jaar	53,9%	54,1%	60,1%	57,4%	57,0%	64,0%	s
verschiltoetsing	s	s	s	s	s	s	
max 5 jaar anciënniteit	69,4%	70,7%	71,1%	69,9%	77,5%	80,9%	s
vanaf 5 jaar anciënniteit	54,4%	53,6%	53,6%	53,3%	53,2%	58,0%	s
verschiltoetsing	s	s	s	s	s	s	
handel	46,8%	50,3%	42,4%	40,8%	42,9%	40,4%	ns
bouw	53,2%	52,7%	50,1%	50,6%	49,7%	54,4%	ns
vrije beroepen	71,5%	67,0%	67,5%	65,5%	65,8%	67,3%	ns
andere intellectuele diensten**	70,8%	73,6%	75,2%	76,0%	77,1%	83,9%	s
verschiltoetsing	s	s	s	s	s	s	

* in deze tabel is zijn bij de sectorindeling enkel de gegevens vermeld voor de handel, de bouw, de vrije beroepen en de andere intellectuele diensten. Voor de andere sectoren is het aantal respondenten te beperkt om te rapporteren.

** in 2007 en 2010 ligt het aandeel respondenten in de andere intellectuele diensten net onder de 200

Leeswijzer: De verschiltoetsing vergelijkt zzp'ers met zmp'ers (χ^2 , 's' indien $p \leq 0,05$ versus 'ns' indien $p > 0,05$)